

Umrelé cesty

*Zem usnula, spí. Nech ji spát.
Je pozdě už, je listopad.
Prokřehlý stromy prostovlasé
choulí se v mlze podle cest,
po kterých nikdo nejde už.*

*Scvrkly se, ztuhly a zlý nůž
odkrojil vše, co nejsou ony.
Nikde ni kámen nepohozen.
Jen uvnitř možná vzpomínají
na hojné vozy žitovlasé.
Ale teď upust klas či hrozen,
zazvoní jako o sklo prst.*

*A krok tvůj marně rozléhá se
jak tlukot na nebeskou bránu.
Volal jsi? Koho? Slyšel snad?
I nebe spí. A nech je spát.*

*Až vítr, vítr ze zahrad
probudí listí, zem a mraky,
v kratičkém, vlažném jednom ránu
snad probudí se nebe taky.
Teď ale spí. A nech je spát.*

Václav Renč

Uplynulý rok nebyl pro Budišov lehký. Stavba, která postihla celý městys, jeho občanům neulehčila život. Máme však naději, že se tato situace v příštím roce podstatně zlepší.

Děkuji tímto jménem svým i všech zastupitelů za pochopení a toleranci. Přeji Vám pokojné prožití svátků vánočních a v roce 2012 hodně štěstí zdraví a úspěchů v práci i osobním životě.

Petr Piňos, starosta

ZE ZASTUPITELSTVA MĚSTYSE

Usnesení č. 6 z jednání zastupitelstva městyse Budišov ze dne 25. 10. 2011

Upravená verze z důvodů dodržení zákona č. 101/2000 Sb, o ochraně osobních údajů

Vypuštěné údaje a přílohy jsou v plném znění k nahlédnutí oprávněným osobám (občané Budišova a vlastníci nemovitostí na budišovském katastru) na Úřadě městyse Budišov.

Návrh usnesení

zastupitelstvo městyse:

- určuje ověřovateli zápisu Ing. Bočka a Mgr. Smrčka
- schvaluje program zasedání zastupitelstva městyse,
- pověřuje starostu jednáním o nájmu s Českou poštou,
- bere na vědomí zápisy z rady městyse č. 18–20,
- schvaluje rozpočtové úpravy č. 15. a 16. (dle přílohy 1),
- schvaluje záměr prodeje části pozemku p. č. 1551 o výměře cca 100 m²,
- schvaluje přeložení záměru prodeje na příští schůzi zastupitelstva,
- ukládá prostudovat možnost prodeje pozemku p. č. 304/21 u bytovky čp. 291 a podat zprávu,
- schvaluje nákup domu čp. 29 v Budišově za cenu 50 000 Kč,
- pověřuje p. Piňose, p. Doležala, p. Matouška a Ing. Dokulila jednáním ohledně snížení ceny lesního pozemku, termín do příští schůze zastupitelstva,
- schvaluje nákup pozemku p. č. 3524/33 o výměře 1000 m² za cenu 5 Kč, nákup nebo výměnu části pozemku p. č. 3524/34 o výměře 3668 m²,
- pověřuje p. Piňose, p. Doležala, p. Matouška a Ing. Dokulila jednáním o ceně pozemků, termín do příštího zastupitelstva,
- schvaluje zahájení projektu „Obnova zámecké kaple“ a pověřuje starostu podpisem smlouvy
- schvaluje podmínky smlouvy o poskytnutí dotace na akci „Zpevnění vstupní části hřbitova v Budišově“, pověřuje starostu podpisem této smlouvy a souhlasí s vlastními prostředky ve výši 234 762 Kč,
- schvaluje návrh smlouvy na poskytnutí podpory ze SFŽP ČR mezi Technickými službami Budišov a SFŽP ČR na akci „Budišov – kanalizace a ČOV“,
- pověřuje Ing. Bočka zastupováním městyse u soudního jednání v Třebíči,
- bere na vědomí výroční zprávu Základní školy Budišov.

Ing. Ladislav Dokulil, místostarosta, Petr Piňos, starosta

Projekt veřejné zeleně v Budišově

Po delší činnosti odborné firmy byl dokončen projekt na celkovou úpravu zeleně v Budišově. Zahrnuje prostory hřbitova, parku u pomníku padlých i Pod Hrázkou a pruhy zeleně u komunikací. Žádost o dotaci z operačního programu ŽP podají zástupci městyse v roce 2012 a obnova proběhne v několika etapách tak, aby navazovala na stavbu kanalizace a plánovanou kabelizaci NN vedení.

Vše pro pacienta

V Budišově máme již od roku 1995 zdravotní středisko v nové budově, stavěné již od roku 1990. Středisko slouží občanům městyse i okolí. Jen pro pacienty ordinací v poschodí není ta služba tak docela bez závady. Nemocný, zraněný, či postižený člověk se po schodišti nahoru dost těžko dostane a místo výtahu zůstalo jen to místo (bez výtahu). Zástupci městyse se dlouho snažili získat dotace na pořízení výtahu do zdravotního střediska. Když se konečně přesvědčili, že pro nemocné není nikdo ochoten vypsat jakýkoliv grant, rozhodlo se zastupitelstvo městyse najít téměř půl miliónu na tak důležitý účel v obecním rozpočtu a zaplnit tak ono zmíněné místo v budově i službách městyse. Doufejme, že výtah s dopravním zdvihem 3,6 m a nosností 450 kg, který montovala firma Výtahy Velké Meziříčí, s. r. o., usnadní přístup do výše položených ordinací i těm, kterým dosud byl odepřen.

Výtah by se měl rozjet v prosinci 2011, o čemž jistě bude Budišovský zpravodaj informovat.

Budišov – kanalizace a ČOV

Zastupitelstvo městyse Budišov dne 25. 10. 2011 na svém zasedání vzalo na vědomí smlouvu o poskytnutí podpory Státního fondu životního prostředí ČR (dále SFŽP) v rámci Operačního programu životního prostředí uzavřenou mezi SFŽP a Technickými službami Budišov, s. r. o. SFŽP zavazuje poskytnout příjemci podpory Technickým službám Budišov, s. r. o. 7 028 447 Kč výhradně na akci „Budišov – kanalizace a ČOV“. Prostředky z rozpočtu Evropské unie budou činit 119 483 604 Kč. Společně s úvěrem 36 mil. Kč na financování díla bez DPH a 10 mil. Kč na financování DPH od České spořitelny, a. s. zabezpečují tyto dotace financování výstavby kanalizace a ČOV v Budišově. Poskytnutí těchto vysokých částek dotací je podmíněno řadou povinností, které bude nutno splnit.

Úpravy povrchu patří ke stavbě,
konečná úprava silnic a místních komunikací proběhne po skončení stavby

Ze zápisu z 12. kontrolního dne stavby „Budišov – kanalizace a ČOV“ lze vyčíst, že je provedeno cca 77 % kanalizačních stok, je nutno do konce října provést opravu krajských komunikací.

Technologie ČOV byla namontována, 25. 10. 2011 proběhly individuální a následně komplexní zkoušky, při kterých prokázalo zařízení více jak 72 hodin bezporuchového provozu.

Ve finančním vyjádření bylo na konci září prostavěno cca 62% z celkového finančního objemu.

Dodavatel stavby vytváří podmínky pro zavedení zkušebního provozu k 31. 5. 2012.

Rudolf Matoušek, foto Ladislav Dokulil

Na čističku a zámek

Jakýsi kontrolní den si udělali 7. listopadu 2011 budišovští zastupitelé. Nejdříve jsme se podívali do čističky odpadních vod, kde nás provedl Ing. Zdeněk Svoboda, stavbyvedoucí z firmy Skanska, a sdělil nám zajímavé informace o tomto zařízení.

V čističce je čerpací stanice, do níž přitékají odpadní vody. Je osazená kalovými čerpadly, řízenými hladinovou sondou. Čerpadla se v chodu střídají a v případě poruchy automaticky nabíhá záložní čerpadlo. Voda se dále čerpá na jednotku strojních česlí v nerezovém žlabu, kde se zachytí shrabky, které putují po skluzu a padají do skladovací popelnice v přízemí. Pak jsou vyváženy na skládku. Za česlemi se zachycuje písek v lapáku, z kterého se čerpá do separátoru s pračkou písku na zpevněné ploše vedle budovy. Tam se oddělí pevná a kapalná fáze a písek je pak vyhrnut dopravníkem do kontejneru.

Po tomto mechanickém předčištění teče odpadní voda do rozdělovacího objektu, kde se rozdělí na dvě (výhledově tři) linky biologického stupně. Smísí se s aktivovaným kalem z dosazovací nádrže a sedimentací se vše dále separuje a voda odtéká přes selektorové komory do aktivační nádrže.

Tam probíhá hlavní část biologického čištění a kultivace aktivovaného kalu. Po průchodu selektory přepadá aktivační směs do aerační nádrže, kde se provzdušňuje a promíchává. Aktivační nádrže se provzdušňuje pomocí dmychadel.

Z aerační nádrže přetéká aktivační směs do dosazovací nádrže, kde se aktivovaný kal sedimentací oddělí od vyčištěné vody. Na dně se usazuje aktivovaný kal, který je zpětně odváděn do sektorové nádrže. Přitom se sbírají případné plovoucí nečistoty a pěna a putují do zásobní nádrže kalu nebo zpět do sektorové nádrže. Vyčištěná voda přepadá přes hřebenové přepady s nornými stěnami do nádrže vyčištěné vody a pak do odtokové kanalizace z čistírny.

Provozní budova ČOV Budišov

Strojovna separace shrabků

Prohlídka nádrží

Řídicí centrum

Čistírnu ovládá programovatelný automat, který umožňuje programování chodu všech zařízení, zobrazení aktuálního stavu strojních celků a hodnot průtoku odpadní vody, spotřebu energie, koncentraci kyslíku, teplotu odpadní vody a archivaci všech údajů. Odběr vzorků zajišťuje automatická vzorkovací stanice na odtoku z čističky mimo provozní budovu.

Celá čistírna pracuje automaticky, běžný provoz a údržba vyžaduje přítomnost zaškoleného operátora cca jednu až dvě hodiny denně.

Podle předběžných údajů by mohla být potřeba srážedla fosforu cca 4 m³ za rok, bilance shrábků 11 t za rok, zachyceného písku 27 t za rok a očekávaná denní produkce kalu 93 kg.

Zástupci městyse odcházeli ze stavby obohaceni o mnoho nových poznatků.

Téhož dne ještě zájemci stihli nahlédnout do kaple v budišovském zámku, jejíž strop hrozí zřícením. Tento stav městys „zdědil“ po předchozím majiteli, a přestože trvá již desetiletí, zastupitelé se rozhodli situaci řešit. Bude třeba zajistit studii, na základě níž se bude moci požádat o dotace na opravy kaple. Tento záměr bude financován z nájmu od Moravského zemského muzea a menší částkou z rozpočtu městyse. Tím bude zajištěna záchrana této části zámku.

Zastupitelé se poté podívali i na půdu zámku, kde nedávno proběhla oprava krovů, a ti nejvíce zvědaví vlezli i do sklepení předzámčí, kde uviděli průběh kanalizace pod silnicí, čímž se kruh prohlídek tematicky uzavřel.

To je ten strop, který spadne, když nic neuděláme

Foto L. Dokulil

ZPRÁVY

Zpíváme společně 2

Když v říjnu loňského roku uspořádala ZŠ Budišov v rámci grantového programu Perspektiva II první ročník pěveckého koncertu Zpíváme společně, složeného z písní regionu Horácko, tušil málokdo, jak bouřlivý ohlas tato aktivita vyvolá. Nejen mezi širokou laickou veřejností, ale i v odborných kruzích. O tom svědčí mimo jiné články v časopise Folklor – měsíčníku lidové kultury Čech, Moravy a Slezska (číslo 1/2011 a 3/2011), v Horáckých novinách (22. 2. 2011) a v neposlední řadě pochvalný dopis od hejtmana Kraje Vysočina, směřovaný na adresu ZŠ Budišov. CD, které bylo při této příležitosti vytvořeno a rozdáváno na již zmiňovaném koncertě, bylo posléze na konkrétní písemné žádosti rozepisováno do blízkých i vzdálených míst v naší republice a vzbudilo velmi kladný ohlas.

Druhý ročník koncertu byl proto pro všechny zúčastněné otázkou prestiže, aby se dílo podařilo ještě lépe. Od začátku září žáci s maximálním úsilím vybírali ze zpěvníků vhodné písně, opisovali texty, další fází bylo poměrně náročné vytváření melodických linek a doprovodu.

K vybraným písním kreslily děti ilustrace, mezi nimiž vybíraly ty nejlepší, které se pak objevily v interaktivním zpěvníku. Žáci pátého ročníku také nacvičovali tanečky k některým skladbám. Samotný nácvik písní probíhal intenzivně v měsíci říjnu. V neděli 23. října 2011 celá akce vyvrcholila závěrečným koncertem. Děti nadšeně zpívaly, hrály a tančily téměř zaplněnému sálu základní školy, který jejich výkon odměňoval bouřlivým potleskem.

I v letošním roce bylo vydáno interaktivní CD, které bylo rozdáváno při nedělním koncertě. Nalezneme na něm notový doprovod uvedených písní, texty, melodie a dětské ilustrace. Stejně jako v loňském roce i letos se zpěvníček rozletěl do různých koutů naší země.

Další případní zájemci mohou kontaktovat přímo ZŠ Budišov nebo navštívit internetové stránky naší ZŠ (www.zsbudisov.cz) a nahlédnout do sekce Perspektiva II, kde naleznou další informace a kde je zpěvníček ke stažení.

Na závěr bych touto cestou chtěla poděkovat všem, kteří k úspěchu celé akce přispěli: p. uč. Pavlu Svobodovi, p. uč. Janě Šubertové, p. uč. Haně Staré a celé své rodině, bez jejíž aktivní pomoci by toto dílo nemělo šanci vzniknout.

Mgr. Vladimíra Stará, učitelka ZŠ Budišov

Dýňobraní

Dne 25. 9. 2011 se konal už 12. ročník budišovského dýňobraní.

1. místo

2. místo

3. místo

Foto L. Dokulil, K. Pavlíček

Chovatelé hodnotili

V magický den 11. 11. 2011 se v restauraci U Kazdů konala výroční členská schůze členů základní organizace Českého svazu chovatelů Budišov.

Nešlo jen o to magické datum, ale tato schůze byla také výjimečná tím, že v letošním roce se dožilo pět členů organizace významných životních jubileí, a také tím, že letos se do organizace přihlásilo šest nových členů, což se nestalo mnoho roků.

Významných 75 let se letos dožil přítel Vladimír Musil z Kojatína, který je jediným žijícím zakládajícím členem organizace, vzniklé v roce 1964. Ústřední výbor svazu Praha mu k tomuto výročí udělil nejvyšší svazové vyznamenání „Čestné uznání“. 70 let se dožil

přítel Karel Krejčí z Rohů a svaz mu udělil vyznamenání III. stupně. 65 roků se dožil přítel Josef Matějka z Náramče a Miroslav Novotný ze Smrku, oběma svaz udělil vyznamenání I. stupně. 60 roků se dožil Ing. Zdeněk Sladký z Ocmanic a svaz mu udělil vyznamenání I. stupně. Všichni jubilanti obdrželi ještě upomínkové poháry od organizace.

Dalším velmi příjemným bodem výroční schůze bylo přijetí nových členů. Zájem o přijetí za člena svazu chovatelů projevil letos šest nových členů. Všichni byli jednohlasně výroční schůzi přijati.

Schůze se jako host zúčastnil i pan starosta městyse Petr Piňos, který se pravidelně zúčastňuje těchto schůzí. Ve svém projevu poděkoval všem členům za prezentaci a propagaci městyse na výstavách po celé republice, kterých se členové organizace zúčastňují, i za uspořádání místní výstavy vždy o pouti.

Předseda okresní organizace pan Karel Hedbávný rovněž poděkoval členům organizace za prezentaci okresu na výstavách, zvláště krajské soutěži, celostátních i speciálních klubových.

Josef Dobrovolný

Vladimír Musil – 75 let

Přítel Vladimír Musil se narodil 13. 7. 1936 v Hodově a je posledním žijícím zakládajícím členem základní organizace Českého svazu chovatelů v Budišově, založené v březnu 1964. Po celou dobu členství v základní organizaci patří k nejlepším a nejaktivnějším chovatelům. Je stále chovatelem drůbeže, králíků a jeho největším koníčkem jsou holoubci. Vždy se mu líbila bílá barva, proto choval leghornky, později hembpírky, z králíků bílé vídeňské modrooké králíky, z holubů bílé benešovské.

Je stále členem výboru organizace, kde zastával funkci předsedy odboru chovatelů okrasných a užitkových holubů, několik volebních období je předsedou revizní komise v organizaci.

Za všechny funkce, které vykonával a vykonává, mu ústřední výbor svazu postupně udělil svazová vyznamenání Za zásluhy o chovatelství třetího, druhého a prvního stupně. K životnímu jubileu 75 let mu svaz udělil nejvyšší svazové vyznamenání, jakého může člen svazu dosáhnout, a to Čestné uznání svazu za vykonanou práci pro rozvoj chovatelství.

Přítel Musil může být a je vzorem pro všechny chovatele, zúčastňuje se všech akcí, brigád, výstav v organizaci.

Je jenom přáním všech členů, aby mu tato aktivita vydržela, zdraví mu sloužilo a stále se těšil ze svých koníčků.

Ať mu jeho oblíbení holoubci ještě dlouho vrkají a způsobují mu jenom radost a potěšení.

Kamarádi ze ZO Budišov

Horácko na hladině dalešické přehrady

V pondělí 21. listopadu bylo několik promrzlých diváků a zástupců médií svědky spouštění lodi Horácko, která dorazila do Kramolína den předtím, na hladinu vodní nádrže Dalešice.

Bude ji provozovat firma Aikon, jejíž zástupci byli přítomni i s kapitánem lodi Petrem Prokešem.

A ještě několik údajů o lodi Horácko:

Lod' vyrobená v roce 1958 pojme 115 cestujících včetně paluby na střeše pro 30 osob. Délka loď je 22 m, šířka 4,5 m a má hmotnost 28 tun. Možnost občerstvení je v lodním baru.

Lod' i s kapitánem (ten hledící k fotografům)

Z HISTORIE

**Okresní úřad Třebíč, i. č. 65F, živnostenský rejstřík, Budíkovice-Mihoukovice,
Odd. D, fol. 96-97**

Č. poř.	Jméno / narozen	Živnost / č. p.	Od	Do
1.	Jan Hedeja, 1905 Sušice	Nepravidelná doprava nákladní, Budišov 69	27. 11. 1934	20. 9. 1937
2.	Antonín Novotný, 1885 Vídeň	Koncese zubotechnická v Třebíči, pobočný závod, Budišov 35	17. 4. 1935	23. 2. 1938
3.	Baťa, a. s. Zlín	Živnost pedikéřská, pobočný závod Budišov 194, náměstek Metoděj Ondřejka	31. 3. 1936	20. 12. 1945
4.	Josef Černý, 1899 Budišov	Instalace vodovodů, Budišov 107	12. 1. 1938	2. 4. 1949
5.	Františka Vikartová, 1892 Brumov	Prodej piva v uzavřených lahvích, Budišov 130	5. 5. 1941	1. 10. 1950
6.	Hospodářské družstvo a mlýn, Třebíč- Podklášteří	Obchod ochrannými prostředky pro rostliny, pobočný závod Budišov 203	1. 8. 1944	neuvedeno
7.	Antonín Dvořák, 1898 Budišov	Koncese podkovářská, Budišov 5	28. 11. 1945	1. 9. 1950
8.	Ladislav Kozlíček, 1918 Budišov	Nepravidelná doprava nákladní, Budišov 103	18. 7. 1947	neuvedeno

PhDr. František Gregor

Svatováclavská orlice

Pokud bychom hledali střed Budišova, po geografické stránce by asi byl U Kazdů (nyní prodejna Ondráčkových). V tomto středu, kde se jakoby sbíhají všechny budišovské vlasečnice, stojí jeden z barokních skvostů a symbolů Budišova, sousoší sv. Václava. Je až s podivem, že v letošním roce, ač podkopáno ze všech stran, v důsledku budování nové kanalizace, se nezřítilo a neobrátilo v prach. Možná to bylo tím, že sv. Václav uprostřed pevně svírá kopí, které se tyčí nad jeho hlavou. Je zde však ještě jeden symbol, který zde drží ochrannou ruku (v tomto případě spíše rozpjatá křídla) – je jím svatováclavská orlice na štítě jednoho ze dvou andělů, stojícího po boku sv. Václava.

Podle Dalimilovy kroniky byla původním znakem českých knížat černá orlice ve stříbrném (bílém) štítě. Plaménky šlehající z křídel mají symbolizovat starobylé právo českých panovníků (od Břetislava I.) vyznačovat cestu k císařskému dvoru ohněm.

Znamení plamenné (plamínkové) orlice až do doby Přemysla Otakara I. vyjadřovalo panovníka a stát, v průběhu 1. pol. 19. stol. bývalo spojováno s českou zemí a s čes. patronem sv. Václavem. V době, kdy se církevně osamostatňuje stát zřízením pražského biskupství (973) a biskupství olomouckého (1063) byla znakem českého státu černá plamínková orlice ve stříbrném poli.

Svatováclavská orlice se během vývoje přemyslovského knížectví ve vrcholně středověké království měnila v osobní atribut Přemyslovců a význam v symbolice státu se přesunul do obrazu lvice (jednoocasé). Změna tohoto znaku je spojena s r. 1158, kdy český král Vladislav I. získal jako odměnu za statečnost při dobývání Milána právo nosit „lva o jednom ocase v červeném poli bílého“. Poslední polepšení znaku českého panovníka souvisí s počátkem 13. stol., kdy prý římský král Ota IV. zaměnil lva za dosavadní lvici, při čemž původní barvy znamení a štítu jsou zachovány beze změny.

Ve 14. stol. je heraldický symbol orlice uváděn většinou ikonograficky, obvykle v souvislosti (přímé i nepřímé) s postavou sv. Václava. Ale už společná pečeť království českého – signum svatého Václava, která stvrdila smír krále Přemysla Otakara I. s pražským biskupem Ondřejem v r. 1219, zobrazuje sv. Václava ve zbroji, s přílbou na hlavě, kopím a štítem s orlicí. Do doby Přemysla Otakara II. spadá vznik moravského znaku šachované orlice, odvozené od orlice plamenné.

Použité materiály:

Studie Rostislava Novotného K počátkům feudální monarchie v Čechách II: K počátkům znaku.

Časopis Národního muzea: Řada historická. Roč. 147. 1978, č. ¾, s. 147–172

Karel Pavlíček

Petr Široký – letecký akrobat z Pyšela

Petr Široký, vynikající letecký akrobat z dob první republiky a držitel stříbrné olympijské medaile, se narodil 29. 6. 1903 v Pyšelu jako nejmladší z pěti dětí. A protože jeho táta se jmenoval Ignác, tak se u nich říkalo u Nácků. Otec a všichni bratři byli zedníci a tak i on s nimi pracoval.

V roce 1923 narukoval k 2. leteckému pluku do Olomouce. U lékařských prohlídek budoucích adeptů na pilotní výcvik málem neprošel – důvodem byla barvoslepost. Nakonec vše dobře dopadlo. Měl dobrý smysl pro barvy, ale jako kluk z vesnice nevěděl, co je to barva lila, bordó, indigo, jak po něm chtěl zkoušející lékař. Když se to objasnilo, byl přijat do leteckého výcviku.

Návrat z Olympijských her v Berlíně 1936

Petr Široký 1936

Petr Široký s rodinou 1936

Elementární výcvik absolvoval přímo u pluku v Olomouci, pak absolvoval pokračovací školu v Chebu a poté nastoupil do polní služby u 1. leteckého pluku v Praze.

V roce 1927 byl jako výborný pilot přijat do stíhací školy v Chebu, ve které byl velitelem výcviku tehdejší král vzduchu František Novák. Po ukončení stíhací školy se stal instruktorem a později si jej František Novák vybral do své akrobatické skupiny.

Akrobatická skupina Novák – Široký – Hubáček i její členové jako jednotlivci předváděli tak kvalitní akrobacii, jaká v té době nebyla nikým předvedena. Dokonce létali s letadly svázanými k sobě lany.

Od roku 1933 to byly letecké dny po celé republice, v roce 1934 vítězí v Rumunsku, v roce 1935 Maďarsko a Jugoslávie, v roce 1936 olympiáda v Berlíně a velké turné po SSSR. V roce 1937 velký úspěch v Curychu a v roce 1938 v soutěži v Bukurešti 1. místo.

V Berlíně v roce 1936 byla součástí olympijských her i letecká akrobacie. Zvítězil Němec Hagenburg, za vydatné podpory německých rozhodčích. Naši piloti se umístili na 2. místě Široký a na 3. místě Novák.

Po rozpuštění čs. armády v roce 1939 pracoval jako zalétávací pilot u firmy Beneš-Mráz v Chocni, v roce 1940 u firmy Letov v Praze a od roku 1941 až do své penze v roce 1958 v továrně Avia v Praze.

V roce 1942 vyvinula firma Škoda-Kaube letoun létající pumu. Prototyp měl zalétat šéfpilot firmy Messerschmitt, ale ten to odmítl z důvodu, že dle něho prototyp není schopen letu. Proto německé vedení firmy rozhodlo, že se tohoto úkolu musí zhostit akrobatický pilot Široký. Pod hrozbou koncentráku úkol přijal. S českým vedením podniku bylo domluveno zkoušky oddalovat, jak to jen půjde.

Byl ale stanoven konečný termín vzletu prototypu. Letadlo vzlétlo, ale již při startu pilot Široký záměrně letadlo rozbil a při havárii se zranil. Následovala Pečkárna, výslechy na gestapu a obvinění ze sabotáže. Díky stanovisku šéfpilota Messerschmittu byl propuštěn. Tato havárie zdržela další vývoj tohoto letadla.

V továrně Avia pracoval jako zalétávací pilot až do roku 1958, kdy odešel do penze. Za svoji leteckou kariéru strávil ve vzduchu, převážně při akrobacii, 5 000 hodin a na svém kontě měl 20 000 vzletů a přistání na šedesáti typech letadel.

V penzi se věnoval své velké zálibě, a to myslivosti. Pro Interlov zajišťoval odchyt zvěře.

V roce 1933 se oženil s Františkou Širokou, též z Pyšela, která byla nejmladší z pěti dětí na statku, kde se říkalo Na domě. Nejednalo se o příbuznou, pouze o shodu jmen. Měli dva syny, Jaromíra a Petra.

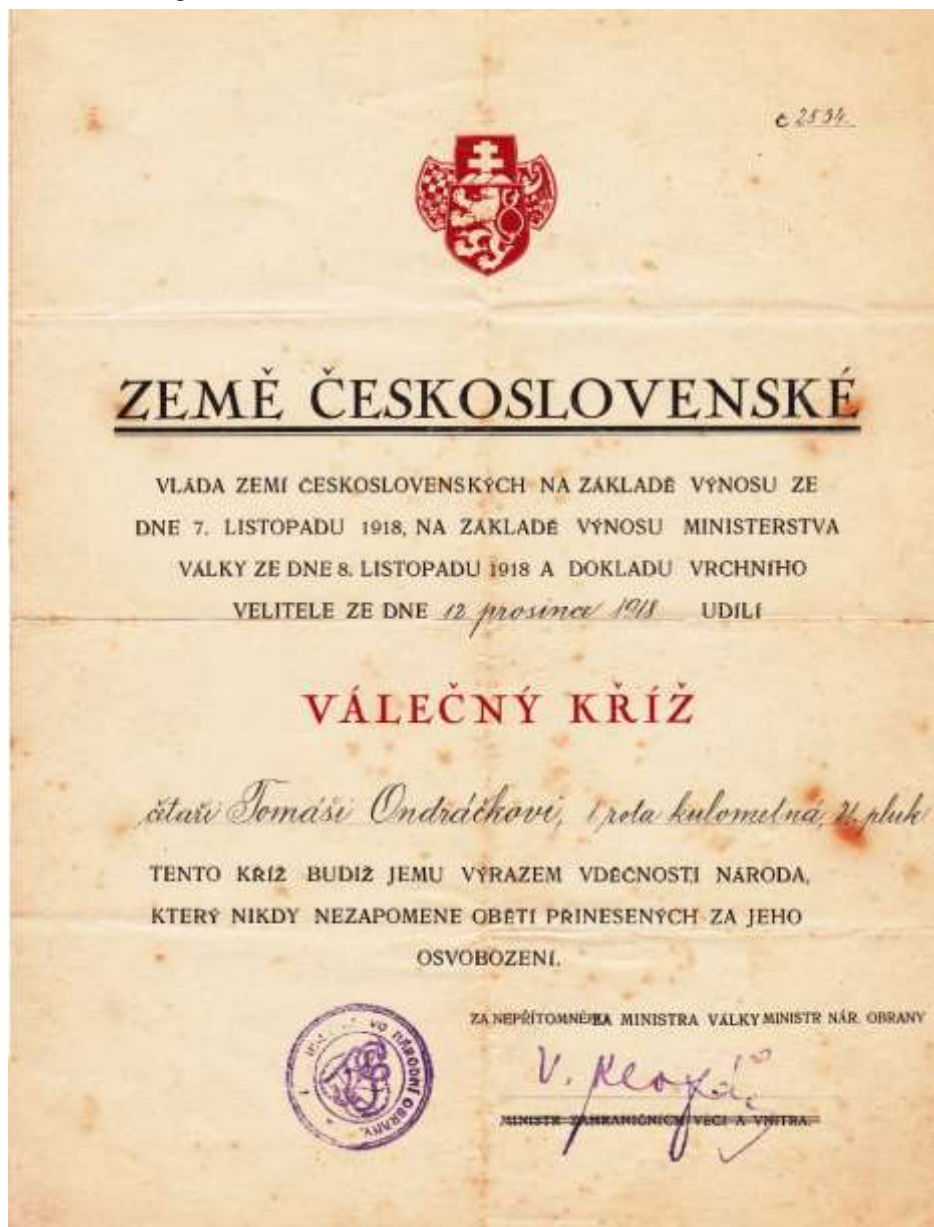
Velmi často jezdili s rodinou do Náměče, kde jeho švagr František Široký byl řídícím učitelem a též velkým mysliveckým příznivcem. Měli dceru Martu, mou sestřenici, která se provdala za Ing. Jana Zejdu, budišovského rodáka. Je pochována na hřbitově v Budišově.

Petr Široký zemřel v roce 1983 a je pochován v Praze.

Petr Široký – syn

Tomáš Ondráček – francouzský legionář

Na prosinec připadá výročí 55 roků od smrti Tomáše Ondráčka – občana Budišova, francouzského legionáře.

Udělení Válečného kříže 12. prosince 1918

Čís. 8203 *

DEKRET

Československá obec dobrovolců z let 1918-1919 stvrzuje, že podle
paragrafů 7. a 22. stanov ČSOD byl majitel tohoto dekretu propůjčen

PAMĚTNÍ ODZNAK 1938

račený ČSOD na paměť dvacátého výročí založení dobrovolceckých formací
v listopadu 1918 na domácí půdě.

Tento odznak budíž výrazem, jak ČSOD cení vojenské ctnosti, které

bratr čet. v. xal. Tomáš Ondráček,
jak v letech 1918-19, tak i v roce 1938 osvědčil při obraně vlasti.

Tento dekret ve smyslu výnosu MNO, čj. 71.532-1/8 odděl. 1945
z 30. ledna 1946 jej opravňuje veřejně nosit pamětní odznak na vojenském
i historickém stejnokroji v potažl za všemi dosud zavedenými českoslo-
venskými vojenskými vyznamenaními.

V Praze 28. října 1947.

Kašpár
Karel ČSOD ústředí

Ing. J. Kříž
Ing. J. Kříž

Narodil se 14. září 1882 v Budišově č. p. 15 (dnes dům Ujčíkových) jako syn Františka Ondráčka, tesaře. Mládí prožil u příbuzných ve Vidni. Zde se vyučil a také pracoval jako krejčí do doby 1. světové války.

Začátek války prožil na ruské frontě. Postupem doby se zde vytvořil oddíl dobrovolníků, za účelem bojovat i na frontě západní. Tento oddíl, hájící masarykovské ideály, byl pak vyslán přes Severní moře lodí do Francie. Zde po prodělání nezbytného výcviku ve městě Dorney ve Vogesách bojovali na západní frontě proti Němcům. Zde bojoval Tomáš Ondráček u 1. roty kulometné 21. pluku.

Po skončení války byl vyznamenán medailí města Darney. Byl mu rovněž udělen Válečný kříž jako výraz vděčnosti národa za přínos při jeho osvobození. Po válce byl činný v Čsl. obci legionářské, místní jednoty Velké Meziříčí až do své smrti.

V civilním zaměstnání, po válce, pracoval jako traťový pomocník odboru pro udržování dráhy. Práce to byla náročná, jelikož musel být po celý den v terénu. Od 1. 9. 1937 byl dán ze zdravotních důvodů do výslužby.

V rodinném životě byl starostlivým otcem. Přes skromné finanční poměry umožnil dceři i synovi středoškolské vzdělání, dcera působila v oblasti školství a syn ve sféře ekonomické. Zemřel 18. 12. 1956 ve věku 74 roků a je pohřben na budišovském hřbitově. Asi dva roky po jeho úmrtí Ondráčkovi domek v Budišově prodali Ujčíkovým a odstěhovali se do Havlíčkova Brodu. Zde žila manželka Tomáše Ondráčka u syna a zemřela ve věku 93 roků.

Jaromír Ondráček – syn, Havlíčkův Brod

Kartičky

3. 3. 1949

Achcenytku mi přinesla spravit čítanku. Víte, pane Vodička, ty svině černý, voni nám nedali šatenku. Dyt' je to hrozný. Táta chodí votrhané jako samice, dře se s tím pískem, hažartí nás už slíkli nadobro, a voni nám nedají šatenku. A ešče předešíš dvacet pět kilo masa. Panno svatá, kde to máme vzít? Dyt' nemáme žádný prase a tolik masa! Ta Vašovka, chodák, se z toho zbláznila. Čtyři kluci v Praze a voni nesmíjō mit prase. Co se chodák staré hajné nalítal v lese a teď na stary kolena snad ani nebudō mit co žrat. My sme jim to nepodepsali. No řekněte... Jak můžeme podepsat dodávku, dyž žádný prase nemáme. Já povídala, Hitler todleto nedělal. Dyž nebelo, měli všici hovno, ale dával aspoň všem stejné. No řekněte. Já sem povídala tomu Jarovi Jarošovymu: Seber si ten papír, táhni s tem, a jak mi tam eště jednō vleze, tak ho s tím vehodím. Dyt' já se z toho zblázním! To besme nesměli ani žrát a všecko jim vesrat! Řecky děti tady krmijō a šatijō, a naše možō scipnōt! Tak tu knížku vevašte, aťmám aspoň pokoj. Dyt' to je hrozný!

Tasovský park je obdélník ohrazený kamenným tarasem po celém obvodě. Je uprostřed Městečka. Rostou v něm mohutné kleny, javory, lípy a jasany. Na východní straně stojí stará socha svatého Jana. Před touto sochou, v době Demlových táček v mé dílně, se někdy odehrála veselá podívaná.

Starý mistr kovářský Jan Zahradník občas rád něco v hospodě popil. Chodíval kolem mé dílny. Kdykoliv nesl k pekaři péci chleba, nosíval vždycky ošatku se syrovým těstem položenou na hlavě. To šel spořádaně, jako pan mistr, po okraji silnice a tiše. Odevzdal těsto pekaři a sám počkal v hospodě, dokud se pečené bochníky netahaly z pece. Potom si zase pečený bochník v ošatce posadil na hlavu, ale už se nevracel tak mírumilovně. Vrával, ošatka s bochníkem mu balancovala na hlavě a pan mistr cestou povykoval na celý městeček.

Jedenkrát, halekaje pod ošatkou, došel před sochu svatého Jana, chvíli zaostřoval pohled, něco si brumlal a potom zavolal na svatého: „Svaté Jene, te seš můj patrón, puč mi dvacet korun.“ Chvilíčku postával, pobalancoval pod ošatkou a potom řekl: „Nepučíš, vid'? Take nemáš!“ a odešel.

Já jsem se té příhodě smál, ale Deml se pousmál jenom smutně a řekl: „Chudák.“ On nikdy neodsuzoval opilce. Vždycky, jestliže vůbec něco řekl, říkával: „Chudák.“

Stanislav Vodička: Básník Jakub Deml v Tasově

Ptáci mají ve svém letu cosi tak podivného, jakoby objetí útlých, zduchovělých loktů a ve svém zraku pohled květin a pohled zarosených očí němých a ve svém hlasu jiskření cukru a dlouhé vlasy větru táhnoucího přes hory z Vlasti, vlasy paprsků z měsíce a duhy – a jejich tělo jako by právě odpovídalo jejich hlasu, a jejich hlas jako by bylo jejich tělo, sražené přílišnou něhou.

Jakub Deml – První světla

Z historie budišovské školy XI

Ročník 1940, I. třída, rok 1946

Sedící, první řada zleva: Marie Muchová (Buchtová) – Kojatín, Jiřina Novotná (Hejátková) – Studnice, Stanislava Lysá (Buránková) – Budišov, Božena Večeřová (Vaňková) – Kundelov, P. Stanislav Kovařík – budišovský farář, František Zejda – učitel, Marie Kubišová (Veselá) – Spálený Dvůr, Jarmila Robotková (Manová) – Míhoukovice, Marie Novotná (Běhounková) – Studnice a Božena Musilová (Chalupová) – Kojatín

Druhá řada zleva: Josef Horký – Kundelov, Bohumil Večeřa – Kundelov, František Šoukal – Budišov, Jaroslav Nováček – Kojatín, František Procházka – Kojatín a Marie Nováčková (Macholánová) – Budišov

Třetí řada zleva: Emil Chmelíček – Budišov, Ludvík Pospíšil – Kundelov, Alois Kubíček – Budišov, Alois Dítě – Budišov, Stanislav Doležal – Míhoukovice, Josef Žák – Studnice, Jaroslav Hort – Studnice, Karel Voneš – Míhoukovice a Josef Švec – Míhoukovice

Horní řada zleva: František Kubiš – Holeje, Josef Nováček – Budišov, František Lysý – Budišov, Antonín Veselý – Budišov, Alois Nováček – Kojatín, Alois Šulc – Budišov, František Šula – Studnice a Bohumil Musil – Kojatín

Spolužáky určili: Jiřina Hejátková, roz. Novotná; Alois Dítě a František Šula

Rok 1952 – 53, poslední ročník – 9. třída

Sedící zleva: Jiří Průša – Nárameč, Josef Svoboda – Pyšel, Jaroslav Dvořák – Rohy, Jiří Hort – Studnice, Jan Zejda – Budišov-Kundelov, Stanislav Doležal – Budišov, Jaroslav Horký – Studnice, Ladislav Konečný – Pozďatín a Jaroslav Hort – Hodov

Prostřední řada zleva: František Číhal – Studenec, Josef Zelinka – ředitel, Jaroslav Lysý – Budišov, Josef Ondráček – Studnice, Stanislav Rouš – Kamenná, Antonín Chytka – Pyšel, Josef Špak – učitel a František Smrček – učitel

Horní řada zleva: Jiří Voborný – Hodov, Josef Karas – Budišov, Jaroslav Suchánek – Nárameč, František Bednář – Budišov-Kundelov, František Stonáček – Budišov a Vlastimil Cabejšek – Pyšel

Spolužáky vyhledal František Bednář

První řada, sedící zleva: Mgr. Marie Bočková – učitelka, Mgr. Milan Boček – učitel, Mgr. Miloslava Pospíšilová – učitelka a Mgr. Miloš Vávra – učitel

Druhá řada, stojící zleva: Marie Hrádková – Dufková, Marie Kavalcová – Večeřová, Jarmila Večeřová – Dvořáková, Marie Vrbová – Kořínková, Marie Zahradníková – Vaňková, Anežka Kudrnová – Dobrovolná, Blažena Janová – Šířská, Irena Suchánková – Novotná, Marie Rouchovanská – Sobotková, Květoslava Paznochtová – Simajchlová, Marie Pavlíčková – Dufková, Milada Šťastná – Slováčková, Anežka Tesařová – Klusáčková, Marie Hortová – Chalupová, Jana Šulcová, Jana Kudláčková – Šloufová, Marie Šířská – Bártová, Anežka Rohovská – Šoukalová, Anežka Lysáková – Riegrová, Marie Janoušková – Kafková, Ludmila Kotačková – Neuwirtová, Jaroslava Svobodová, Vlasta Chmelíčková, Marta Teplá, Bedřiška Nevřková – Jurová, Danuše Nováčková – Toufarová, Josef Šula, Miluše Suchánková – Sedláčková, Marie Nováčková – Pospíšilová, Jan Doležal a Alois Doležal

Vrchní řada, zleva: Jindřich Zedníček, Jaromír Hort, Milan Pavlíček, Eduard Pácal, Bohumír Ošmera, Josef Pospíšil, Josef Kopečný, Jindřich Pospíšil, Miloš Mejzlík, Miloš Tomek a Josef Vít

(u žen uváděno jako první příjmení za svobodna, jako druhé příjmení po provdání)

Spolužáky určily Anežka Klusáčková (za svobodna Tesařová) a Marie Dufková (za svobodna Pavlíčková)

Setkání u příležitosti našich 45. narozenin r. 1988

První řada zleva: Marie Chybová (Rambousková), Marie Zounová (Dvořáčková), Jana Benáčková (Smejkalová), Marie Rohovská (Chalupová), Anastázie Paseková (Burešová), Františka Votavová (Zelníčková), Marie Rohovská, Vlasta Rouchovanská (Švecová), Anna Zedníčková (Procházková), Marie Nováčková (Kalinová), Jarmila Půžová (Plecitá), Růžena Procházková (Jurčišinová), Ludmila Dvořáková (Tomešková), Marie Mičková (Kafková), Marie Šoukalová, Milada Večeřová (Komínková), František Sysel, Karel Coufal, Božena Bednářová (Navrátilová), Filip Žák, Alois Dobrovolný a Josef Slabý

Druhá řada zleva: Alois Šoukal, František Zezula, Josef Večeřa, Jaroslav Rouchovanský, Josef Pospíšil, Emilie Nováčková (Zezulová), Antonín Drbálek, Antonín Komárek, Marcela Míčková (Jindrová), Miloš Večeřa, Zdeněk Procházka, Drahomíra Brodská (Navrátilová) Marie Kotačková, Míla Pavlíčková, Josef Švec a Marie Bernatová (Klusáčková)

Spolužáky určili Marie Chalupová, roz. Rohovská, Alois Šoukal a Marie Šoukalová

Budišovský zámek v roce 1930

Zámek v Budišově u Třebíče byl původně tvrzí, jež byla odevšad obehnána příkopem. Postupem času jevila se potřeba upravit tvrz v pohodlnější sídlo, byla přestavována a její okolí měněno v duchu doby a tak tvářnost nynějšího zámku budišovského na první pohled přesvědčuje, že zámecká budova není jednotlým stavitelským dílem, jež by si zachovalo až po naše časy původní podobu. Zámek je nepravidelný čtverhran o dvou poschodích a šedesáti pokojích. Nepravidelnost stavby není patrná jen zvenčí. i ve vnitřních prostorách bychom marně hledali stěny, jež by se sbíhaly přesně do pravého úhlu. Hrabata a knížata Paarové, držitelé Budišova v 18. století, zřídili při zámku rozsáhlý park, který byl zkrášlen mnoha mytickými sochami a slynul v té době daleko široko svou krásou. Dnes ze vši té nádhery mnoho nezbylo.

Budišov náležel do druhé poloviny 18. století pak zmíněnému rodu Paarů, od nichž přešlo panství směnou na svob. pána Jungwirtha. Za Jungwirthů byla zámecká budova po třetí přestavována. V nynější době náleží zámek rodině Baratta-Dragono.

Barattové prý pocházejí od Draga, jednoho ze dvanácti synů normanského vévody Tankreda z Hautevillu, dobyvatele Neapole a Sicílie (1010), a měli také erb Dragův: černou lilii ve stříbrném poli. Původně zvali se Dragono, později pak připojovali k svému jménu ještě příjmi Baratta, jež se stalo v 15. století převládajícím. Když roku 1735 Rakousko pozbylo Neapole, musil se don Antonio di Baratta se ztrátou rodového sídla Mondragone a ostatních statků ze země vystěhovati a přišel do Rakous. R. 1873 byla Barattům udělena baronská hodnost. Nynější majitelem Budišova jest JUDr. Richard Baratta-Dragono.

Vnitřek zámku byl v době barokní bohatě vyzdoben malbami. V panském pokoji najdeme krásné stropní malby čtvera ročních období, provedené Petrem Strudlem, dvor. malířem Karla I. Je tu vzácně vykládaný stůl a po stěnách rodinné portréty držitelů. Jídelna je pozoruhodná Hamiltonovou kopií, pak zdařilou kopií holandského malíře Snyderse, žáka Pietera Brueghela ml. Dámský salon s četnými mědirytinami chová půvabný pastelový obraz, originál vynikající italské malířky Rosally Carriery. V knihovně jsou portréty císaře Karla VI. a císařovny, kteří se dali na zámku portrétovati, když tu byli hosty Paarů. Jedinečné jsou malby ve freskové komnatě, jejichž původcem je Ondřej Kopecký. Jsou malovány na zlatě, částečně jsou to olejomalby, hlavně však vodomalby. Podivujeme se jejich kráse a čistotě barev stejně jako důmyslné propracovanosti umělecké. V „Paarské světnici“ jsou malby, připisované Strudlovi. Barokní zámecká kaple jest ozdobena zajímavými obrazy sedmi svátostí, malovanými na vápně, jež jsou dílem Prennerovým. Krásná přízemní síň – „sala terrena“ – honosí se pozlacenými japonskými freskami, umělecky neobyčejně hodnotnými. Dlažba síně jest původní italská, dveře skvostně dekorované. Sala terrena jest v nynější době ve stavu velmi zchátralém. Její úplné zabezpečení a restaurace by si vyžádala podle udání majitelova sto padesát nebo dvě stě tisíc. Dr. Baratta-Dragono za mé návštěvy zámku prohlásil, že nyní, po pozemkové reformě majetkově zkrácen, nemá finančních prostředků, aby svým nákladem opravu provedl a tak jest tento vedle freskové komnaty nejcennější objekt budišovského zámku vydán pozvolné zkáze.

Zámek širší veřejnosti přístupen není.

Vilém Stránecký

MZA Brno, fond B12 Školské fase, i. č. 207, kr. 7, Budišov (školní obce Budišov a Hodov), 1780

- a) Původně přiškolené obce: Nárameč, Studnice, Spálený dvůr (Spalener Hof), Hamšův Mlýn (Hamscha Mühl), Kamenná, Hodov, Rohy, Doubravské chalupy (Daubrawer Chalupen), Pirochtův mlýn (Pirochta Mühl), Oslava. Kamenná žádá vyškolení k Pyšelu. V Hodově bude zřízena nová škola, k níž budou přiškoleny Rohy. Doubravské chalupy jsou nově přiškoleny do nové školy ve Valdíkově (Waltikof). Pirochtův mlýn a Oslava jsou nově přiškoleny k Tasovu.
- b) Učitel (pouze v Budišově): Frantz Wiskotschil (František Vyskočil), 42 let star, slouží zde 2 roky 5 měsíců, jinde sloužil 7 let, učitelské vysvědčení má od jindřichohradecké hlavní školy (Neuhauser Hauptschule). Učí špatně, je průměrně pilný, je mravný, nemá učitelský dekret.
- c) Budova: V Budišově je třeba dle předpisů upravit stávající školu v hostinci (Wirtshaus), nebo postavit a zařídit novou. V Hodově je potřeba postavit novou.
- d) Počty dětí:

Obec	Děti , celkový stav		Z toho chudé děti (neplátící školné)	
	Chlapci	Dívky	Chlapci	Dívky
Budišov	29	23	6	2
Nárameč	20	12	8	3
Studnice	6	7	-	4
Spálený dvůr	2	-	-	-
Hamšův Mlýn	1	-	-	-
Hodov	17	20	3	5
Rohy	9	12	7	7

Pozn.: během celého letního kurzu žádné dítě nenavštěvovalo školu.

- e) Příjmy za rok: od Budišova a přiškolených obcí (Nárameč, Studnice, Spáleného dvora a Hamšova mlýna) měl učitel dostávat školné (Schulgeld) ve výši 61 zl. 36 kr., novoroční dar ve výši 9 zl. 40 kr., plat za školní služby ve výši 57 zl. 3 ¼ kr., plat za služby při mši ve výši 6 zl. 58 kr. až 9 zl 58 kr. podle četnosti úkonů. Celková suma příjmů z Budišova a přiškolených obcí činila 138 zl. 17 ¾ kr. Od Hodova a přiškolených Rohů měl učitel dostávat školné ve výši 27 zl. 36 kr., novoroční dar ve výši 4 zl. 30 kr., plat za školní služby ve výši 17 zl. 30 kr. Celková suma příjmů od Hodova a Rohů měla činit 49 zl. 36 kr. Pokud by v Hodově vznikla škola, bylo by nutno doplatit do určeného minimálního příjmu, který byl státem ustanoven na 100 zl., sumu 50 zl. 24 kr.

RNDr. František Gregor

Stráž – „Moravské Lurdy“

V horní části složené kreslené pohlednice Památka a pozdravení z Pyšela, vydané v roce 1901 Jindřichem Lorenzem v Třebíči, upoutá dřevěná kaplička, před níž klečí dívka. Na zadní straně pohlednice je text s názvem Nové poutní místo Pyšelo.

Nejprve se zastavme u pojmu *poutní místo* v titulním názvu. Poutnictví ve smyslu putování na posvátná místa, obdařená vyšší mocí, je vlastní prakticky všem náboženským systémům. V křesťanství se odvíjelo od prvního století našeho letopočtu, kdy spočívalo nejprve ve vykonání cesty na místo spjaté se životem a smrtí zmrtvýchvstalého Ježíše Krista. Od 7. století se začala rozšiřovat síť evropských poutních míst v souvislosti s rostoucím počtem světců a vzrůstajícím kultem relikvií a ostatků. Postupem času se dostává do popředí kult obrazů a soch považovaných za zázračné, zpravidla zobrazujících Pannu Marii. Oficiálnímu církevnímu schválení předcházelo spontánní lidové uctívání. Reformy Josefa II na sklonku 18. století přinesly citelné zásahy do církevního života, mimo jiné došlo k zákazu poutí a procesí. Po jejich odeznění pak již mnohá z poutních míst nedosáhla své bývalé slávy. Mezi nejproslulejší poutní místa u nás se řadí kromě jiných Svatá Hora u Příbrami, Svatý Hostýn, Křtiny a Svatý Kopeček u Olomouce.

Do konce 19. století spadá i poutní místo Stráž v Pyšele, nacházející se na zalesněném návrší na jihu obce. Roku 1893 po prvním svatém přijímání v neděli odpoledne viděla na vrchu Stráž dívka Julie Šoukalová z Pyšela zvláštní znamení. Zjevila se jí klečící Panna Maria Lurdská s růžencem na krku, sv. Josef a zubožený Kristus. To se opakovalo po sedm dní. Panna Maria se představila *Já jsem Panna Maria, Matka Pána*. Prála si, aby tu byla vystavěna kaple. Dívka Julie odešla r. 1900 do kláštera boromejek v Těšíně, ale pro nemoc řeholní život opustila a později se provdala. S místy, kde se zjevila Panna Maria, jsou spojena zázračná uzdravení a zvláštní jevy na obloze. Brněnský biskup F. Bauer dříve Julii zakázal, aby sem chodila.

Zpočátku zde lidé postavili dřevěný oltář a posléze v roce 1901 a 1904 dřevěnou kapličku. V jejich místech nechala v roce 1935 Antonie Kostelníková postavit kapličku v nynější podobě (plány vyhotovil Josef Mikyska z Rudíkova). Kapli světil o svatodušním pondělí 1. června 1935 za účasti 2000 věřících P. Rudolf Straka. Ve svahu pod kaplí zbudovala Antonie Kostelníková ještě malou jeskyňku. Toto malé poutní místo připomíná svým vznikem francouzské Lurdy, proto bývá někdy nazýváno „Moravské Lurdy“. Mše zde byla sloužena zpravidla dvakrát do roka. Za komunismu došlo k přerušení, ale poutníci z Brna sem přijížděli i v padesátých letech minulého století. První mši svatou po listopadu 1989 zde sloužil v květnu 1994 P. Karel Moštěk

Za zmínku stojí i socha Panny Marie Lurdské z r. 1876, která byla objednána v Paříži P. Methodem Jelínkem, kapucinským vikářem z Gmundenu v Horních Rakousích, rodákem z Pyšela. Jmenovaný kněz byl mezi prvními poutníky do Lurd, toto místo navštívil již roku 1873, podruhé r. 1885. Jeho zásluhou přichází mnohé dary do Lurd. Od roku 1874 pořídil od uměleckého závodu Rattla (později Verrebouta) v Paříži sochy Panny Marie Lurdské, které směřovaly nejen na Moravu, ale také do jiných končin Rakouska. Ta pyšelská (v r. 1876 ji světil P. Method Jelínek) byla jednou z prvních tohoto ikonografického typu na Moravě. Její vliv způsobil, že i ostatní místa si pořizovala mariánské sochy. Tato socha se později dostala na hlavní oltář kostela sv. Barbory v Pyšele.

Panna Marie Lurdská

P. Jan Jelínek (budišovský rodák) na Stráži

I když toto poutní místo nezískalo církevní souhlas (pro zajímavost, nemá jej ani daleko známější Turzovka), je dodnes stále živé. Vedle pobožností je zde jednou do roka sloužena mše sv. (tzv. malá pouť) na Seslání Ducha svatého.

Použitá literatura:

Jiří Černý – Poutní místa jihozápadní Moravy, Nová tiskárna Pelhřimov 2005

Putování do Lurd – Budišovský zpravodaj 2–4/2001, sch

Pohlednice a fotografie:

Archív Martiny Brestovské a Ludmily Eichlerové

Karel Pavlíček

Z KULTURY

Blázinec na cestách

Před poloprázdným hledištěm sehrál divadelní spolek Křemen komedii Carla Laufse a Wilhelma Jacoby Blázinec na cestách.

Tento výborný amatérský soubor z Bosonoh si cestu do Budišova našel již po několikáté. To se bohužel nedá říci o divácích, pro něž se cesta do kulturního sálu stala velkou neznámou. Je to škoda, jelikož soubor Křemen za zhlédnutí rozhodně stojí.

Karel Pavlíček

Z BUDIŠOVA A OKOLÍ

Budišovský melancholický místopis

Když to píši, tak za oknem ještě probleskuje podzimní sluničko. Ale až to budete číst, přál bych si, aby byla v Budišově vánoční nálada – bílý poprašek sněhu zakryje jizvy po kanalizaci, jinovatka do běla zabarví stromy na Brcích, odpočívající pole budou sbírat životodárnou sílu pro příští úrodu a moji rodáci budou ve svých rodinách slavit ty nejkrásnější svátky roku. Z našeho kostela, již opět korunovaného neobyčejnou plastikou patrona mé domoviny, se nad zklidnělý městys budou linout velebné tóny koledy „Narodil se Kristus Pán, veselme se...“

Když jsem byl malý, taky jsme s tatínkem i bráchou chodili na Vánoce do kostela. Spíše si ale pamatuji, jak jsem byl promrzlý, protože zimy tenkrát bývaly „dovopravdické“, naše oblečení po válce bylo chudé a skromné, ale na rozdíl od latinské mše mě ta vánoční hudba v kadidlem provoněném kostelíčku oslovovala svou tajemnou a vznešenou atmosférou. Vyrázili jsme na „velkou“, maminka se vrátila z „ranní“ mše a začínala vařit oběd. A tak jsme šli kolem dávno zbouraného Baťova obchodu s botami (teď tam začíná ulice plná nových domů), kde prodával pan Bechyně, ale všichni mu říkali pan Baťa, kolem selských statků u Němců, Kristiánů, Nováčků, minuli jsme statek u „Kotfridů“, kde ale bydleli Pavlíčkovi, u Svitáčků se v neděli nepekl chleba, tak to nevonělo jako ve všední dny. A za Hedejovým se otevřel pohled na Městeček. Všimli jste si, jak velké náměstí by vzniklo, kdyby tam nestály ty dva ostrůvky domů? Určitě větší, než v Medřiči, nebo Náměšti, táhne se od Pavlasů až daleko pod Hrázku a na jihu až ke kostelu!

Po mši jsme se vždy zastavili u Tesařů na Kopečku. Míjeli jsme domek, kde bydleli Beckovi, po válce jsme tam chodívali do školky k paní učitelce Smrčkové a Chybové, pak kolem statků Jelínkových, dál pak bydleli v malém domku Zezulovi, ale protože starý pán dělal kostelníka, tak se tam říkalo u Kostelníků. Někdy nám tatínek koupil bonbony v teď již zbouraném kiosku Janových, kteří tam prodávali i v neděli. Cesta domů vedla kolem zavezeného Pekařáku, pak staré školy, potom pošty, dnes bytovky, kolem hasičky a Rajfajzenky, podél Bednářových, Čechových a Mejzlíkových, hospodář měl volky a pomáhal s nimi drobným rolníkům. Na náměstí u Václava byly tenkrát dvě hospody, u Součků a u Škodů, takže se pro točené pivo k obědu šlo jednou do jedné a jindy do té druhé. Když hospodyňky zapoměly něco koupit na oběd, poslaly děti do obchodu ke Kazdům nebo Eichlerům. Byť byla neděle, nikdy nebyly odmítnuty.

Po obědě chodili rodiče na procházku na Brca, a my bruslit na Pekařák, nebo Horní do Panské zahrady, kde jsme vydrželi do odpoledne, a pak následoval zlatý kulturní hřeb všech nedělí – kino v Sokolovně. Jirka Šlezinger prodával vstupenky po pětikoruně a pan Cyprián filmy promítal. Filmy, které nám, mladým z chudého Horácka, otvíraly pohled do světa...

Že mému zastaralému místopisu mladí Budišováci už nerozumí? Uvědomuji si to! Dnes téměř v každém stavení žijí lidé jiného jména, než jsem uvedl nahoře. Přesto je to tam téměř stejné, byť se Budišov stále mění, jak o tom svědčí i staré fotografie v BZ.

Každý v sobě nosíme nějakou radost i smutek. Toto vzpomínání je čára, spojující minulost s přítomností. Mezi mládím a stářím, mezi radostnými i smutnými událostmi. Mezi tím, co už bylo a co nás teprve čeká. A kdo to ví?

Ing. Rostislav Tesař

Předzima na Brcích

Kmen lovců mamutů z Brců už pomalu pociťuje nastupující podzim. Už tehdy mezi nimi byli chudáci melancholici, kteří trpí migrénami a nejsou schopni začít fungovat před tím, než se slunce otočí nad Nivy, dnes řekneme před devátou ráno. A až se sem přizene tmavá zima, budou zcela vyřizení až do slunce nad hlavou!

Doba hojnosti končí, nastává čas chladu a hladu. Náčelník Mamutík to dobře ví, a jako zodpovědný vůdce vyráží denně se svými lovci na lov, do lesů, odkud se ozývá troubení jelenů. Muži už jsou pořádně unavení, vždyť loví daleko, až tam, kde je na obzoru vidět vysoký kopec. Podle šamana tam mívají důvěrný rej zlí duchové (Není odtud název Rejdůveň?). Kmen musí mít zásoby masa na celou zimu. Ženské s dětmi zase tahají z lesa větve a tenké kmeny stromů, aby mohly udržovat oheň a zahřívát svoje děti. Statný Mamutík, který vždy spoléhá hlavně na svou sílu, odvahu a chytrost, a odmítá nosit posvátné amulety, se při prvních mrazících nenápadně vytratil na jeden kopec pod Brcama směrem západu slunce (dnes je tam náš kostel). Tam v pokoře k osudu obětoval dobrým duchům. Aby je ochraňovali před zimou, hladem a nemocemi. Hlavně ženy a děti, nadějí kmene.

Blíží se konec roku. Kmen z Náramče sděluje kouřovými signály, že svolává spřátelené i opoziční kmeny na tradiční porcování medvěda. Bude to, jako vždy, v Doubí na parlamentní skále, medvěda už mají. Očekávají vstřícné jednání a ne žádné protekce někoho na úkor jiného. Byť se někdy mlátili kyji nebo pěstními klíny hlava nehlava a kradli si maso i ženy, porcování medvěda muselo proběhnout bez konfliktů. Jinak by se Perun zlobil a to si přece nikdo nepřeje. Takoví byli naši předchůdci před 26 tisíci roky!

V posledním úplňku zemřela Kopčemova matka Niana. Mamutík vzal červenou hlinku a na posvátný kámen blízko tábořiště udělal další čárku smrti. Na druhé straně kamene, kde jsou čárky narozených dětí, je jich naštěstí víc. Sova, mladý lovec, ranhojič a napravovač zlomených kostí lovců, Nianu krásně vymodeloval z hlíny. Figurku s širokými boky vysušil na podzimním slunci a přiložil ji k jejímu hrobu. Je to Venuše z Brců, pramáti všech budišovských maminek, která ještě stále čeká na objevení...

Ing. Rostislav Tesař

Těžká zámecká vrata se v říjnu definitivně zavřela za letošní sezónou

Návštěvníci, bylo jich téměř pět tisíc, přijeli do Budišova z různých koutů Čech a Moravy, ale také Slovenska, Rakouska, Polska a Itálie. Nejvzdálenějšími byli letos návštěvníci z Kanady. V minulých letech k nám přijeli až z Japonska a Korey. Překvapení však byli všichni stejně. Nikdo z nich před prohlídkou nepředpokládal, že za zdmi zámku zpola ukrytého za mohutnými korunami lip a jasanů shlédne největší zpřístupněnou sbírku ptáků, savců, plazů, obojživelníků, členovců, ryb a lastur v této republice. Samozřejměstí je, zatímco si návštěvníci prohlížejí preparáty zvířat z celého

světa, odborný výklad, který přiblíží zájemcům nejen životní prostředí jednotlivých vystavených živočichů, ale i jejich cestu (genezi) do budišovského depozitáře. Často pokládanou otázkou je způsob preparování a práce preparátorů vůbec.

Ve sbírkách jsou k vidění preparáty získané pro Moravské zemské muzeum již v době jeho založení (jmenovalo se tehdy Františkovo). Nejstarší exempláře jsou z roku 1860. Významnými preparátory byli pan Jindřich Mrázek a Josef Tesař. Současní preparátoři pánové Miroslav Vlasák a Jaroslav Bašta jsou podepsáni pod mimořádně zdařilými přírůstky z posledních 35 let.

V loňském roce jste jistě zaznamenali stěhování preparátu mláděte žirafy Rotschildovy do Budišova (viz. foto Budišovský zpravodaj 4/2010). Letos v říjnu bylo do zámku dovezeno mnoho dalších novinek. Budou k vidění v příštím roce.

Na budišovském zámku jsou návštěvníci mile zaskočeni jak rozsahem zpřístupněného materiálu, tak i (na zámcích zcela ojedinělým) způsobem výkladu, který je vždy operativně přizpůsobován věkovému složení každé výpravy. Tato skutečnost, vyžadující od průvodkyň mimořádné nasazení a znalosti, je velmi oceňována pochvalnými zápisy v návštěvní knize.

Další mimořádnou událostí, která na našem zámku probíhá už 18 let, je řetězové provádění žáky budišovské základní školy. Žáci si vylosují číslo místnosti, ve které po celý den provádějí svým vlastním výkladem, který si předem připravují pod vedením průvodkyně. Tato ojedinělá a úspěšná akce probíhá vždy v polovině května a v podstatě zahajuje letní sezónu.

Není mnoho zámeků, na které se návštěvníci vracejí opakovaně i několikrát za sezónu. K opakovaným návštěvám láká milovníky zvířat jak mimořádná druhová pestrost, ustavičné doplňování novými preparáty, tak i rozsah sbírkového fondu.

Letošní sezóna se uzavřela, ale průvodkyně dlouho zahálet nebudou. Velké množství nově dovezených preparátů znamená otevřít atlasy a pilně studovat. Sníh zanedlouho roztaje a zámecká vrata se opět otevrou.

japa

Před zimou
Janu Franzovi

*Už řídne vzduch a nažky nesené
zimavým větrem tu tam zlehka sednou
v tvůj, země, věčný klín, v tmu nedohlednou.
Zlato a krev teď utrácení jeseně.
Ale co pak, až přejdou jeseně,
Co zůstane z té hýřivosti jednou?*

*To bude ještě dlouho do jara
a sněžný plášť tě celou nezahálí,
údy tvých řek, jež jsme tak milovali,
zkrěhnou. A řekni, kdo se postará,
by nepřemrzlo stéblo ptačí chvály?*

*Až okny nebes bude čišet mráz...
Já vím, ty přikryješ se teplým mračnem
a přikrčena v tichu mnohoznačném,
snad sněženkami zadýcháš se zas.
Ale co učiní ta dlouhá zima z nás,
až zásob dna se dobíratí začnem?*

*Paměť již vrstvou tenkou kryje led,
na srdce chumelí se dnové strastní.
Než kdo ví, zda se přece neúčastní
na našem díle pod závojem let
ty ručky malé, jež si hnětly svět,
oči, jež pily ze své hloubky vlastní!*

*Vše měly v sobě, k Bohu žasnouce
a všechno znaly dřív, než uviděly.
Kde, oči dětství, kde jsme vás zapomněli?
Snad v oblacích, snad v květech na louce,
snad ve studánkách, v které žasnouce
jsme lehkomyšlně vás upouštěli.*

*Než kdo ví, snad se ukrývají v nás
jak zrnko v zemi, nad ní víchr duje.
Ach, kolik země zrno spotřebuje!
Tak snad i ony upíjejí v nás,
že jsme tak mdlí, a hledí námi v jas
ve chvílích, kdy nás láska zprůsvitňuje.*

*Ne nás, ó Pane, jen to vzácné v nás,
co pojmenovat ani nepřisluší,
kéž předčasný bič zimy neporuší,
ať můžem jednou, až přijde ten čas,
na okno nebes, které zkuje mráz,
v květ, jemuž smysl dáš, vydechnout duši.*

Václav Renč – Sedmihradská zem

Z deníku IV

15. II. 2011, 14:20 hod.

Při cestě na poštu míjím na vozíku u novinového stánku tatínka s malým synem. Ten, když mě uvidí, ukáže na mne a ptá se: „Co to je?“ Tatínek, aniž se otočí, táhne kluka beze slov za ruku a mizí v ulici.

18. III., 9 hod., kostel sv. Mikuláše Velké Meziříčí

Smrt – život

Z tety, při otevřené rakvi, vyzařuje ticho a klid, které dávají zapomenout na všechny ty bolesti a strasti posledních dnů. Během několika vteřin mou myslí proběhne nespočet setkání tety s jejím bratrem a sestrami v Budišově, včetně našeho setkání posledního. Smutek je náhle přerušen běháním dětí po kostele, z nichž některé i koplo do lavice – čekání na zádušní mši bylo asi pro ně dlouhé.

V duchu jsem si říkal – tady v presbytáři je království smrti, tam vzadu se vehementně o slovo hlásí život.

24. III., 11.00 hod.

Manželka vaří v hrnci vnitřnosti pro pejska a kočičky. V jedné chvíli na mě volá: „Podívej, jak ty plíce lezou z hrnce.“ Vzpomněl jsem si v té chvíli na matku, ta by určitě v této chvíli řekla: „To jsou chlubný plíce.“

7. IV., 8.30 hod.

Kamarádka při přijímání balíku Budišovského zpravodaje na prodej bere jeden kus do ruky a utrousí: „Ten je dneska nějaké nabucanej.“

Léto 2008

Dva stolaři podbíjejí prkny střechu. Je to v místech, kudy létali čmeláci na půdu. Během práce se objeví jeden z nich a snaží se i přes hluk proletět a najít tu svoji mezírku. Jeden ze stolařů se po něm ožene se slovy: „Hajzl jeden!“ a jemně ho prknem nabere. Druhý to vidí a křičí na něj: „Co děláš, vždyt je to ččela!“

28. VI., 15:00 hod.

Jsem uprostřed fronty na obecním úřadě (seznamovací schůzka ohledně kanalizace). Na ukrácení dlouhé chvíle moji přátele chovatelé drobného zvířectva, stojící za mnou, vyprávějí žertovné příhody z jejich chovatelské praxe. Nevím proč, ale i já jsem si v té chvíli na jednu příhodu vzpomněl a přidal ji k „dobrému“ – Moji známí si vždy na začátku roku sehnali králíka, kterého si během roku vykrmili, ochočili a na Vánoce snědli. Někde vzadu se ve frontě ozvalo – KANIBALOVÉ!

19. VII., 15:00 hod

Při urovnávání zeminy hliníkovými hráběmi, v rámci zakládání květinové zahrádky, šéf zahradnictví se svým spolupracovníkem „makají“, až se z nich kouří. Ve chvílích, kdy jsem se snažil něco žertovného pronést, místo odpovědi slyším: „To já jsem někde dělal podobnou práci jako u vás. Nedaleko mne stála majitelka zahrádky, chvíli mě pozorovala a najednou povídá: „Pane inženýre a na toto jste musel tolik let studovat?“

2. X., u kostela, před ranní nedělní mši sv.

Jako každou neděli, tak i tentokrát se potkaly dvě známé a jedna z nich povídá: „Tak už mně zběl jen kocór a štyry slepice.“

Karel Pavlíček

Tajné setkání agentů z Budišova

Začátkem loňského roku jsem se dozvěděl, že necelých sto kilometrů od mého bydliště už přes dva roky pracuje budišovský občan Boža Borůvka. Díky Facebooku slovo dalo slovo a domluvili jsme setkání, které jsme pojmenovali „setkání agentů z Budišova“. Tenkrát jsme bydleli v hrabství Yorkshirském a tak jsme se dohodli, že Boža přijede z Manchesteru k nám. Shodou okolností moje přítelkyně pracovala také v Manchesteru a tak jsem navrhnul, aby cestovali spolu, že přestupování bude jednodušší. Boža souhlasil a řekl, že bude mít bochnik chleba v podpaží, jako poznávací znamení. Prý to bylo v nějakém filmu. Hned se mně rozsvítilo, že vlastně každý správný agent z Budišova má bochnik chleba. Buď v tašce nebo v podpaží, jak je komu libo. Před očima se mi vybavil obraz rodné vesnice, kde se to jen hemží agenty s bochníkem, hlavně v dopoledních hodinách. Hned jsem poznamenal „to musíš mít ale chleba Ležákův!“ no a pokud by tenhle nesehnal, může být i každý jiný. Přítelkyni jsem zavolał radostnou zprávu a také jí předal instrukce ohledně poznávacího znamení.

Na autobusovém nádraží v Manchesteru se hned poznali, přestože se nikdy před tím neviděli. Stačilo říct: „Já jsem ten s tím bochníkem chleba, jen jsem ho nikde nesehnal!“ „To nevadí, já jsem také ta s bochníkem, jen jsem ho nestihla koupit!“ oba šťastně dorazili do cíle a setkání mohlo začít.

Jako první bod jednání byl problém celosvětový, a to oteplování. Konkrétně oteplování slivovice při pokojové teplotě. Tento bod jsme projednali velice rychle, neboť v ledničce čekaly další vzorky exportní Plzně, Budvaru, španělského San Miguel a anglického Spitfire.

Protože jsme se u práce nehádali jako poslanci v parlamentu, do půlnoci byl výzkum u konce. Shodli jsme se na závěru, že pokud se někomu slivovice nebo další výše jmenované nápoje oteplí, je to jen jeho lenost a neschopnost!

Celé jednání jsem fotograficky zdokumentoval a obrázky umístil na profil obce Budišova na Facebooku.

Od té doby rybáři chytli spousty ryb v moři a proběhlo mnoho podobných setkání agentů z Budišova, nejen v Anglii, ale i v jiných zemích. To poslední bylo v létě letošního roku v Londýně s Kristýnou a Ondrou Janovými. Sedli jsme si na zahrádku u mrakodrapu ve čtvrti Canary Wharf a zabývali se oteplováním točeného Staropramenu za chladného větru. Staropramen se vůbec neoteploval, zato my se začali značně ochlazovat. A když začalo pršet, přesunuli jsme se do baru v samém přízemí mrakodrapu. Doufajíc, že nám ten barák nespadne na hlavu.

Loňský rok byl návštěvní a tak k mé radosti mě navštívilo velké množství Budišováků. Všichni se mě ptali, jestli chci něco dovézt. Já jsem žádal jen jedno, dovezte mě Ležákův chleba, to je jediné, co mně tady chybí. Protože cesta letadlem trvá necelé dvě hodiny, jednou se poštěstilo, že byl chleba ještě teplý. Tímto chci ještě jednou všem moc poděkovat a také pozdravit všechny agenty, kteří mají bochnik chleba v tašce nebo v podpaží. Až půjdete v tomto vánočním čase Budišovem, všimněte si, jak se to tam agenty jen hemží.

Petr Kosina

Pro zasmání

* Před výstavou o době lucemburských králů na hradě pražském přijel právě odtamtud odborník dojednat zápůjčku naší Madony, která z té doby pochází. Po vyřízení všech složitých papírů a sjednání záruk pro tak vzácný kus mi říká s velkou touhou: „Rád bych se na ni ještě teď chvilku podíval. Umožníte mi to?“ „Ano, jistě,“ řekl jsem mu, ale v duchu jsem si říkal: Teď to praskne. Taková vzácnost a my ji necháváme v otevřeném kostele, zabezpečeném jen šňůrami a houkačkou. Bylo před polednem, když jsme vstoupili do kostela. V zadní lavici se právě usebraně modlil starší muž. Odborník mi potichu a uznale říká: „Vidím, že máte zajištěný stálý dozor, to je správné.“

P. Jan Peňáz

* Kaplan slyší, jak jeden z ministrantů tahal kočku za ocas tak silně, že jí ho málem utrhł. V následující hodině probírá trápení zvířat a ptá se ostatních ministrantů, jaké příkázání jejich kamarád porušil. Konečně se jeden přihlásí a řekne: „Co Bůh spojil, člověk nerozlučuj.“

* Muž říká ve zpovědi: „Řekl jsem tchýni, co si o ní myslím.“ Farář jej přeruší: „Synu, teď mluv o svých hříších a ne o hrdinských činech.“

* Farář je v noci probuzen podezřelým šramotem. Když se posadí, uslyší ze tmy hlas: „Ani hnout, jinak střelím.“ Farář se odevzdaně zeptá: „Co tady hledáš, milý synu?“ Ze tmy výhružně zazní: „Peníze.“ Farář na to: „Tady u mne? Tak mi dovol rozsvítit. Já je budu hledat s tebou.“

* Nějaký výrostek se v náboženství posměšně ptá: „Pane faráři, když teda je to peklo, čímpak se tam topí?“ Na to farář: „Pokud bude na světě hodně takových klacků jako ty, strach mít nemusíš.“

* Kněz zastupuje v jedné horské farnosti. Na mši svatou přijde jen jeden pastýř. Kněz tedy nekáže a rychle je hotov. Pastýř mu řekne: „Pane faráři, když mám v ohradě jen jednu ovečku, musím jí dát také nažrat.“ Kněz pochopí, zastydí se a příští týden, kdy zas přišel jen ten jeden pastýř, káže přímo ukázkově, nahlas a dlouze. Po mši svaté se ho ptá: „Co říkáte na to dnešní kázání?“ Pastýř odpoví: „Víte pane faráři, když mám v ohradě jednu ovečku, nenutím ji, aby toho sežrala za dvacet.“

* Mladý manželský pár marně čeká narození dítěte. Hledá radu všude a nakonec se obrátí na místního kaplana. Ten jim poradí, aby šli na pouť do Mariazell a zapálili tam svíčku. Brzy nato je kaplan přeložen. Když po letech projíždí svým bývalým působišťem, vzpomene si na manžele a chce vědět, jak to s nimi tenkrát dopadlo. Po několikerém zazvonění mu otevře větší chlapec a za ním zástup sourozenců. Kaplan se ptá: „Jsou rodiče doma?“ Nejstarší odpoví: „Ne, jeli do Mariazell zhasnout jakousi svíčku.“

* Poutníci jedou autobusem a při hromadné havárii všichni zahynou. Vypraví se společně k nebeské bráně. Farář je seřadí a jde jim v čele. U brány je sv. Petr zastaví a řekne: „Pane řidiči, račte vstoupit do nebeské blaženosti.“ Farář se diví a protestuje: „Svatý Petře, nespletl ses? Já jsem přece celý život sloužil Pánu. Já mám přímo vejít jako první do nebeské blaženosti. Jak to, že mě tam předbíhá řidič?“ Svatý Petr na to říká: „Nespletl jsem se. Pan řidič půjde první. Víš, milý faráři, když ty jsi kázal, tak věřící spali, když on sedl za volant, tak se i nevěřící modlili.“

Zase se mně něco vybavilo aneb Ještě mě svéprávnosti nezbavili

„Tak pokud vás nic nebude bolet, přijďte na kontrolu za půl roku,“ loučila se se mnou s úsměvem moje zubařka.

„Pokud budu živá, zdravá a svéprávná, určitě přijdu,“ odpověděla jsem. Obě jsme se zasmály a já jsem pospíchala domů spokojená, že už mám na delší dobu zase (snad) od zubařů pokoj. Paní doktorka sice nadhodila, že moje částečná protetika pomalu dosluhuje, ale myslím, že ještě nějakou dobu vydrží. A jak bývá u mě zvykem, napadl mě hned známý vtíp: „Ty zuby že nejsou moje? Chcete vidět účet?“ No a to jsem právě nechtěla. Byl by jistě „mastný.“ V duchu jsem se pochválila, že jsem odolala a neřekla jej nahlas. A to jsem měla na jazyku ještě ten, kdy babička říká: „Dědečku, podej mně ty žuby, ať tě koušnu, ty kluku vášnivá.“ Paní doktorka měla skluz, nechtěla jsem ji zdržovat. No, zasmály jsme se aspoň tomu „...pokud budu svéprávná...“. Říkám to často. Ale pak jsem si uvědomila, že to až zas tak k smíchu moc není. Zuby mě budou bolet, i když třeba svéprávná nebudu. Za toho půl roku snad ještě budu jakž takž v pořádku a později, bude-li to třeba, mě možná k zubaři dovede pečovatelka. Ale teď bez legrace: Opět jsem si uvědomila, že nejsem tak duševně pružná jako dřív. Je to pochopitelné, ale není to příjemný pocit.

Když jsem si nedávno na poliklinice opisovala z cedulky na dveřích ordinační hodiny, zastavila se u mě uklízečka: „Jestli máte vnoučata, najdou vám to na internetu.“ Nevím, jestli uhadla, že internet nemám (ostatně ani vnoučata), nebo na mně bylo vidět, že s internetem nejsme kamarádi. Poděkovala jsem za radu, řekla, že už to mám, a spolkla jsem další vtíp: „Já nejsem tak houpá, jak vypadám!“ Pochybuji, že by dotyčná paní znala odpověď: „To vám věřím, to by ani nebylo možné.“

Je ale pravda, že trpím počítačovou negramotností a v očích mládeže musím být fosil. A zřejmě s tím už nic nenadělám. Pamatuji si ostatně, že jsem asi tak v patnácti i já považovala za starce i třicátníky a mně je teď víc než dvakrát tolik. V dnešním světě se někdy opravdu těžko orientuji. Nahlédla jsem chvíli před tím v čekárně do novin a překvapil mě inzerát, ve kterém kat hledá muže. A ještě má požadavky, aby byl pohledný, sportovně založený, do třiceti let. Aha, tak to asi není mistr popravčí, ale slečna „Kejt.“ A i u dalších inzerátů jsem musela zapnout mozek, abych rozlišila, kdy se jedná o prodej chaty a kdy o „četování“ (bylo tam oboje).

Odházela jsem tehdy z polikliniky s pocitem marnosti, ale naštěstí jsem si náladu brzy spravila. U vchodu do banky v našem paneláku kutil něco nějaký muž s nářadím. „Jste opravář nebo lupič?“ zeptala jsem se. Nezklamal mě a odpověděl: „Lupič.“ Takže smysl pro humor není zas tak nedostatkové zboží. Byla tu sice ještě možnost, že se jednalo o pravdomluvného skutečného lupiče, ale žádné vloupání u nás nebylo hlášeno.

Den ale ještě nekončil. Když jsem později nastoupila do tramvaje, byla jsem nucená zůstat hned u dveří, sevřená ze všech stran spolucestujícími různého věku i pohlaví. Zdálo se mi, že by se dalo postoupit a hned se mi vybavila říkanka – dialog z raného mládí, která vystihuje podobnou situaci: „Jděte dozadu, tam je místo.“ „Tak si tam vlez, ty optimisto!“ Raději jsem ale mlčela a prohlížela si záda spolucestujících. Líbila se mi jedna slečna, přesněji její dlouhé vlnité vlasy, Příští zastávku se kolem mě prodírala ven – byl to nepříliš pohledný mladík. Vzpomněla jsem si, jak jsem nedávno, rovněž

v tramvaji, litovala jednu tentokrát skutečnou pohlednou slečnu, že má na nose bradavičku, než jsem při pohledu zblízka zjistila, že se jedná o módní piercing.

Škubnutí tramvaje mě přesunulo na záda muže stojícího přede mnou (Auu!). „Promiňte,“ řekla jsem, ale v duchu jsem pokračovala v už zmíněné říkance: „Von hranatej je jako bedna!“ (odpověď: „Držíš hubu, ty nudle jedna!“)

V tramvaji se konečně uvolnilo, dokonce jsem si mohla sednout. V hlavě se mně honily další říkanky a také poznatek, o kterém, jak se mi v mém věku často stává, nevím, kdo jej vyslovil, ale vřele s ním souhlasím: *Starí lidé si často podrobně pamatují zážitky z mládí, ale nepamatují si, co měli včera k obědu.*

Jedna známá se mě jednou ptala, proč se ve svých článcích občas „shazuji“. Ale to je přece jasné! Kdybych „shazovala“ někoho jiného, mohl by se urazit. A hlavně – svoje trapasy znám nejlépe (a vím také, že se jejich zásoba asi nikdy nevyčerpá, protože budu mít stálý přísun nových).

Přečetla jsem si, co jsem zatím napsala. Tentokrát se ani moc „neshazuji“. Můžu se také pochlubit, že znám dosud z paměti nejen nějaké říkanky, ale i dosti dlouhé básně. A k obědu jsem včera měla bramborový guláš. Nebo to bylo předevčírem?

M. Holasová

Jazykový vokýnko

Po různých obecných slanzích jsme se v minulém čísle zabývali slangy několika profesí. Dnes u toho zůstaneme, ale specializujeme se na povolání v publicistice. Věnujeme se různým médiím, z nichž většina souvisí s tvorbou našeho zpravodaje – především tisk a počítače. Dalšími tématy, která do této skupiny patří, jsou rozhlas, televize, s kterými začneme, a internet, kterým budeme dnes končit.

13. slang v médiích

Mluva pracovníků v médiích (zejména novinářů, reportérů a moderátorů) se vyznačuje značnou specifikou. Většinou se ani nejedná o slang, nýbrž často o ustálená do jisty míry módní klisé, která mnohdy nepatří ani do hovorové češtiny. Například *je to o tom*, že je to o něčem (z angl. „it is about“). Uživatelům této zpotvořeniny se říká *otomani*. A tak *máme to, co máme*. Mediální pracovníci ale mají i velmi přiléhavé výrazy. Například některá vysvětlování politiků označují za *kulatá slova*. Zde určitě netřeba komentáře. Vraťme se raději ke slangu.

Začneme rozhlasem. Když nás *hlustvisihák* (vrátný) pustí do budovy, sedneme si do *akvária* (proskleného studia), vezmeme si *cedník*, *bambuli* (mikrofon), pokud zrovna nevisí na *bambusu* (výsuvná tyč), nebo přímo *handku* (ruční mikrofon) a můžeme vysílat. Přitom dáváme pozor, abychom nezpůsobili nějaký *sud* (huhlaající zvuk) nebo *mlask* (pazvuk), abychom moc *nešumovali* (nemluvili nesrozumitelně) a při potřebě zakašlat stiskli *kašlák*. Občas pustíme *džingl* (znělku nebo hudební předěl) nebo *háelpéčko* (hluboce lidský příběh).

To v televizi máme větší možnosti (včetně těch předchozích, snad kromě *kašlátek*). V *repce* (reportáži do zpravodajství) můžeme *navrtět* (natočit) vcelku cokoliv a v *živáku* (živém vstupu) pak můžeme cokoliv říci, už to nikdo nevymaže. Pokud se ovšem neobjeví *grip* (obrazová chyba). Při schvalování dramaturgických pořadů se pro jistotu dělá *kopr* (konečná produkce před vysíláním).

Do médií patří bohužel i reklama. Kromě jiných médií se zde užívá i *bilboš* (billboard), který bývá plný *klejmů* (úderných dobře zapamatovatelných slov či vět) a *vizuálů* (zobrazení úderných dobře zapamatovatelných vyobrazení), které se používají i v jiných médiích.

Nejstarším a nejužívanějším médiem je však tisk (myšleno noviny, časopisy a jiná periodika). Ten však vyžaduje samostatnou kapitolu.

14. tiskový slang

Do mluvy pracovníků v tisku dříve patřil i slang polygrafický (tiskařský). Ten již ztrácí vliv vzhledem k tomu, že dnes se klasicky nesestavuje sazba novin a časopisů, ale všude na to mají s větším či menším úspěchem *détépáka* (operátora znalého desktop publishing – počítačové přípravy periodika k tisku). Zatímco výrazy jako *kasa* (schránka na písmena) nebo *buchty* (přetavená strojní sazba) patří již k téměř zapomenutým, jiné se ujaly i v novém systému zpracování tisku.

Ze všeho nejdříve je třeba napsat text. Můžeme k tomu použít třeba *italiku* (šikmé písmo), *boldky* (tučné) nebo také *švihovku* (psací písmo). Budeme potřebovat i *verzálky*, *majuskule* (velká písmena) i *minuskule* (malá písmena), případně *kapitálky* (velká písmena zmenšená na velikost malých – často se užívají v latinském textu). Někdy je třeba upravit *rozpal* (vzdálenost mezi písmeny) textu. Pokud se má tisknou *černota* (černobílý tisk), použijí se *autky* (polotónové černobílé obrázky). K názvům jednotlivých článků použijeme obvykle *hedlajny* (novinové titulky).

Když už máme text i s obrázky, musíme to celé *zalomit* (upravit do stránek). Rozhodneme, co dát na *titulku* (titulní stránka). U časopisu se z druhé strany hodí použít *vakát* (prázdná strana), který můžeme dát i jinde, aby měli v tiskárně správně rozvržené bloky pro sešití. Strany se číslují *paginami* (číslky stránek). Při zalamování je třeba dát pozor na *parchanty* (osamocené řádky), což jest *sirotek* (osamocený poslední řádek odstavce na začátku stránky), nebo *vdova* (nadpis nebo osamocený první řádek odstavce na konci stránky). Největším neštěstím je však *lajcha* (rozsáhlý výpadek textu, kvůli kterému je třeba tisknout vše znovu). Menší chyby zůstávají často i po tisku, nezávisle na počtu *korektur* (kontrol textu), při nichž si jich nevšimnete, ale padnou vám do oka ihned po obdržení hotového díla z tiskárny.

V tiskárně pak používají ještě *šnajdky* (ořezové značky).

15. počítačový slang

Jak již bylo řečeno, ke zpracování časopisu se dnes používá počítač. I náš zpravodaj vzniká na tomto výkřiku techniky, takže pár výrazů *ajiťáků* (pracovníků v informačních technologiích) nemůže škodit. (Pozor – nevyslovovat *ajeťák*, což by mohl být Pat nebo Mat, kterým se *ajiťák* může někdy podobat, ale není třeba to zdůrazňovat.) Konec konců, dnes používá nějaký počítač, často i včetně programování, drtví většina lidí (někteří

o tom ani nevědí). Zde budeme struční, neboť tento žargon se vyznačuje počestnými výrazy z angličtiny a je poměrně srozumitelný alespoň znalcům tohoto jazyka.

Vynecháme *plejst* (herní konzole či playstation). *Pařit* (hrát hry) můžeme i na *kompu* (počítači). Tam budeme určitě potřebovat *hadr* (pevný disk), na nějž budeme ukládat *soft* (programy - software) i data, a neobejdeme se bez dalšího *železa* (vybavení počítače – hardware) pro uložení dat – *dudlíku* (fleš disku) či *smažárny* (vypalovačky), kde si vše uložíme na *dývko* (DVD) či *cedo* (CD). Je dobré, máme-li *modrozub* (bezdrátové připojení Bluetooth). Jen si musíme dát pozor, aby nám nějaký *hekr* (pirát pronikající do počítače) *nekreknul* (nenaboural) zabezpečení dat a programů a nenasadil nám do přístroje *breberky* (počítačové viry). To by mohlo končit i nutností *přelít komp* (přeinstalovat veškerý software). Když také *soft* nedělá to, co by měl, může nás ještě zachránit *opičí hmat* (trojklik na Ctrl, Alt, Del). Někdy nám ale počítač *zamrzne* (zatuhe tak, že nereaguje na klávesnici ani na myš), takže je jej zapotřebí *kilnout* (vypnout vypínačem), což je jindy nežádoucí, ve *Woknech* či *widlich* (Windows) se vypíná, jak známo, tlačítkem start. Po takové operaci nezbyvá, než to své *železo* znovu *nabútovat* (nastartovat) či *otočit mašinu* (restartovat počítač).

Velmi „oblíbenou“ mezi lidem počítačovým je firma nazývaná *Mrkvošrot*, *Mrkvosoft*, *Mikrošrot*, či dokonce *Mrkošit*, z angl. *Microshit* (Microsoft). Upřesnění pro *noby* (začátečníky) či *lamy* (méně schopné uživatele) – firma vyrábí nejužívanější *soft*.

16. slang na internetu

Všechna čísla našeho zpravodaje jsou umístěna na internetových stránkách městyse Budišov. Je tedy žádoucí zmínit se i o mluvě na *netu* (internetu). I zde vévodí angličtina. Na tomto převratném vynálezu *surfuje*, *brouzdá*, *brousí* (prohlíží stránky) již kdekdo, takže výrazy *skajpovat* (komunikovat pomocí Skype), *vygooglit* (vyhledat Googlem) nebo *mailovat* (používat elektronickou poštu – e-mail) nejsou mnoha lidem neznámé. Také slovo *četovat* (z angl. chat) znají minimálně ti, kteří se na *blogu*, *facebooku* či jiných komunikačních sítích dělí s ostatními o své myšlenky a touhy. K tomu většinou potřebují *nyk* (nick-name – přezdívku), pomocí nějž se přihlašují k účasti. Existují ovšem i *bonzárný* (stránky pro anonymní sdělení), kde žádných jmen není zapotřebí. Jedním z prvních komunikačních prostředků bylo od roku 1996 *ajsko* (ICQ). To není zkratka, jen slovní hříčka – pro neangličtináře – písmena se hláskují „aj sí kjú“, což zní stejně jako „I seek you = aj sík jú“ (hledám tě).

Takových hříček používá lid počítačový hromadu – např. *4U* (for jú) = for you (for jú – pro tebe), *2L8* (tú l eit) = too late (tú leit – moc pozdě), *CUL8R* (sí jú l eit r) = see you later (sí jú leitr – na viděnou). Jedna taková zkratka je notoricky známá – irská rocková skupina *U2* (jú tú) = you too (jú tú – tobě taky). Tyto zkratky se hojně používají i v mobilních telefonech. No, a jsme u internetových zkratk, kterých jsou na internetu celé slovníky, označované jako internetový slang. Jsou to však opravdu jen pouhé zkratky, většinou v angličtině (zde je třeba upozornit, že stránky v angličtině svým rozsahem mnohonásobně převyšují ty v češtině).

Jeden takový slovník je např. na <http://www.noslang.com/dictionary>

Ladislav Dokulil

ZE SVĚTA

Po stopách rodu Železných v Americe

V létě letošního roku proběhlo setkání agentů z Budišova, tentokrát za velkou louží ve městě Chicago v USA. Dnes už je všechno jednodušší než bývalo dříve a tak vypravit se na západ může úplně každý, stejně tak jako si zajet autobusem do Prahy. Téma bylo oteplování – jak jinak. Abychom měli nadhled, za jedinou minutu jsme vystoupali výtahem do sto třetího patra a z výklenku s prosklenou podlahou pozorovali tu tolikrát opěvovanou Ameriku. Z výšky čtyř set metrů byl úchvatný pohled. Z jedné strany Michiganské jezero a na zbývajících třech stranách obrovské město plné mrakodrapů, aut, lidí a dálnic. Zrovna se schylovalo k západu slunce, tak jak ho známe všichni. Otočil jsem se zády k Sovětskému svazu a díval se, jak zapadající slunce osvětluje velkoměsto. V ten moment jsem si položil otázku, jestli slunce i tady zapadá na západ? Jestli je to stejné tak jako u nás, protože tady už ten západ je. Pro vysvětlení: pojedu z Budišova do Prahy. Až budu v Praze, už do Prahy jet nemohu, prostě to nejde. A tak je možné, že i v té Americe slunce zapadá na západ, ale ve skutečnosti je tam východ.

Když jsem plánoval tohle setkání, všiml jsem si, že v sousedním státě Iowa (Ajo) je město Cedar Rapids (Sídř Rapič), kde bydlel bratranec mého dědečka Zdeňka Železného Edwin, který pravidelně jezdil do Budišova. Naposledy však začátkem sedmdesátých let, poté onemocněl rakovinou a zanedlouho zemřel. V tomhle městě žila také velká česká komunita, která zde měla svoji čtvrť, kostel a také Československé muzeum.

Řidiči jsem sdělil program na příští den a tak hned po snídani čekal s plnou nádrží v autě před hotelem. Neměl jsem žádný kontakt ani konkrétní adresu, tak jsem jen mávnul na šoféra, ať jede. Cesta byla jednoduchá, 430 kilometrů na západ a pak zahrnout doprava, a po dalších 30 kilometrech jsme tam byli. Moje první kroky mířily do kostela sv. Ludmily, kde za pár minut začínala odpolední mše. Zrovna přicházel pan farář, tak jsem mu ve stručnosti povyprávěl, kvůli čemu jsem tady a zda by mně nemohl poskytnout nějaké informace. Odpověděl, že rád, ale až po mši, neboť všechny knihy se záznamy má vedle na faře. Místní ženy nám sdělily, že z rodu Železných už tady nikdo nežije, protože jejich děti se odstěhovaly do jiných států. Ani v knihách na faře jsme toho nenašli mnoho. Ve městě je ještě jeden kostel, svatého Václava, a tak pravděpodobně zbytek záznamů je tam. Sestra Mary se nám nabídla, že pojede před námi autem a ukáže nám českou vesničku s muzeem a po té český hřbitov. Bylo právě po dešti a tak se jí v mysli připomněla povodeň, kterou před dvěma roky přinesla řeka Cedar, která teče hned v sousedství a českou vesničku a muzeum zaplavila do výšky dvou metrů. Škody byly tak vysoké, že některé obchody se už nepodařilo obnovit, přestože tam fungovaly sedmdesát let. Budova muzea, která je asi sto let stará a asi sedmdesát metrů dlouhá, měla to štěstí, že se podařilo nejvzácnější exponáty zachránit a v současné době se budova naložila (podobně jako kostel v Mostě) a stěhuje se o kousek dál na betonový katafalk asi dva metry vysoký. Celý transport a rekonstrukce bude stát deset milionů dolarů (asi dvě stě milionů korun). V létě byla budova ještě na kolech, ale nyní už je na svém místě. Sledovat jí můžete webkamerou na adrese www.ncsml.org. Dále naše cesta vedla na hřbitov. Jak jinak se v Americe pohybujete na hřbitově, než autem. Náhrobky k nám byly otočeny zády a tak jsem se díval zadním okénkem, abych mohl přečíst jména. Najednou

vidím na jednom náhrobku nápis Železný. Jaká to byla náhoda! Na tak velkém hřbitově najdeme hrob, který hledáme. Byla to nesmírná radost! Dojeli jsme na hotel a druhý den jsme se na hřbitov vrátili a za krásného slunečného počasí si v klidu vesničkou prošli. Ale o tom třeba zas příště.

Petr Kosina

Vánoční přání

Chtěl bych touto cestou popřát všem čtenářům i tvůrcům Budišovského zpravodaje poklidné vánoční svátky a pevné zdraví, hodně štěstí a lásky v roce příštím.

Speciální poděkování patří šéfredaktorovi Karlu Pavlíčkovi za jeho obrovskou trpělivost, protože s železnou pravidelností mu posílám příspěvky pozdě. Také velké díky patří Jiřímu Horákovi, který opravuje všechny moje pravopisné chyby. Ještě jednou díky a těším se na stránkách Budišovského zpravodaje příští rok. Ahoj!

Petr Kosina, Macclesfield, UK

Jeden z nejmladších „čtenářů“ Budišovského zpravodaje

Foto Barbora Roučková

Z PŘÍRODY

Přírodní zahrada – myšlenka

V minulém čísle Budišovského zpravodaje jsem napsala pár vět o nově vznikajícím fenoménu přírodních zahrad. I tentokrát se budu zabývat tímto tématem a pro zajímavost přikládám fotografii plakety s „ježečkem“, kterou mohou obdržet všichni, kteří se o svou zahrádku či zahradu starají tak, aby nebyla v rozporu se základními kritérii přírodní zahrady.

V přírodní zahradě se člověk cítí jako v ráji. Zahrada zde totiž není jen přírodně utvářeným místem k odpočinku a rekreaci pro své lidské majitele. Je také životním prostorem a domovem mnoha rostlin a živočichů. Z toho vyplývá pečlivě střežená a ekologicky obhospodařovaná živá rozmanitost – od divizny až po ředkvičky, od sýkory až po ropuchu. Měsíčky tady kvetou hned vedle salátu, v hlohu si staví hnízdo ptáci, nad vodou poletuje vážka a v hromádce kamení se ukrývá ještěrka. Pro ně pro všechny je tu místo, aby mohli zahradu naplnit životem a proměnou.

Foto: Zahradní plaketa Přírodní zahrada

Zvířata mají na zahradě nedocenitelný význam. Jsou součástí přirozeného řádu, přírodní rovnováhy, která může nastat jen s nimi. Chemické jedy tuto rovnováhu ničí a navíc jsou zbytečné.

Samozřejmě je zde také dostatek místa k usednutí, ke snění a duševnímu nicnedělání – a také děti se tu mohou vyřádit a dosyta si vyhrát.

Zeleninové záhony, ovocné stromy a bobulové keře hýčkají chuťové buňky lidských obyvatel bez ohledu na věk svými zdravými sezónními plody.

Zahrada může být malým pokojným světem samým pro sebe, v němž se lidé, zvířata i rostliny ve vzájemné symbióze podporují a prospívají si.

Chceme-li pečovat o svou zahradu tak, aby byla zahradou přírodní, musíme splnit její kritéria. Jimi se rozumí tři okruhy zásad: Základní kritéria, Prvky přírodní zahrady a Obhospodařování a užitková zahrada.

Další podrobnosti najdete v příštím čísle tohoto čtvrtletníku a na internetových adresách **www.prirodnizahrada.eu** a **www.chaloupy.cz**.

(Použitá literatura - Občanské sdružení Přírodní zahrada: Cesta k zahradní plaketě, 2011)

Jana Janová

Větrík, větrík duje, snížek poletuje...

A je tu zima, celá příroda odpočívá. Rostliny též odpočívají, aby mohly na jaře v plné síle vypučet a vykvést v celé své kráse. Pro dobré přezimování se musíme o ně postarat i v zimě. Je-li obleva a nemrzne, musíme jehličnany a stálezelené rostliny zalít. Letošní podzim byl hodně suchý, takže vodu budou určitě potřebovat. Drtivá většina rostlin přes zimu nezmrzne, ale uschne, a to nemůžeme dopustit. Přikryté rostliny během období oblev kontrolujeme, aby netrpěly houbovými chorobami, což by mohlo být stejně fatální jako nedostatek vody.

Procházím se po zahradě, kontroluji dřeviny, jak se jim daří přes zimu, jaké mají zimní zbarvení jehličí a listů, jaké rostliny si nechávají přes zimu plody a jak chutnají ptáčkům. Těm ale určitě ještě přilepším semínky slunečnice a prosa do krmítka. Strašně ráda pozorují sýkorky a ostatní u nás zimující ptáčky, jak vesele skáčou z větvičky na větvičku, loupou si semínka a pochutnávají si, sem tam jim nějaké semínko upadne a pak na jaře nečekaně začne klíčit, a dáme-li mu šanci, vyrostle třeba nádherná slunečnice.

Jdu kolem skalky, skalničky jsou přikryté chvojím a poslušně odpočívají, kdežto cibuloviny – narcisy, tulipány a hyacinty jen čekají, kdy vyrazí ze země, sněženky a krokusy už číhají venku a stačí pár příznivých dní a vykouknou jejich květy, sníh jim vůbec nevadí.

Zima je krásné období na „uvědomování si“ různých skutečností, jako by ta zimní tichá krajina a příroda nám dávaly možnost, přímo nás vybízely, abychom se zastavili a nadechli se, načerpali sílu a třeba i nápady do dalších období. Zahrada bez listů na stromech a bez listů trvalek je najednou prázdná a třeba se nám objeví koutek, kde bychom na jaře mohli vybudovat suchou zídku, přesunout několik rostlin a vytvořit jezírko i s potůčkem, nebo usadit kámen.

Pod nohama mi křupe zmrzlý trávník a tak přemýšlím, kudy jej obejít. Pěkně a dobře pěstovaný trávník totiž nemá rád, když po něm někdo v zimě moc často a intenzivně chodí. Polámou se stébla, dostanou se do nich houbové choroby a na jaře musíme suchý

drn vyhrabat a dosít. Někdy je na jaře skutečně vidět na trávníku každý krok, který jsme v zimě přes něj neuváženě udělali.

Cestička k jezírku je každodenní návštěvou již vyšlapaná. Musím obnovit v ledu díru, aby se dostal rybkám do vody kyslík, a aby se ven uvolnily plyny vznikající tlením listů, které na podzim do vody napadalo. Při prorážení ledu musím dávat pozor, abych nešikovným úderem neprotrhla jezírkovou folii.

Cestou zpátky potkávám lísky, které už mají přichystané jehnědy na první teplejší dny. Vilíny s jejich typickými drobnými žlutými a červenými květy, které se častokrát ukazují již v lednu, a také kalinu (*Viburnum x farerii*), kterou mnohdy ani nevidíme pro její nenápadnost, ale cítíme již v únoru krásnou vůni jejich růžových kvítků.

Příroda spí a odpočívá, ale nás přesto spát nenechá a stále nás uchvacuje a očarovává svojí rozmanitostí, barevností a i v zimě máme stále co pozorovat, právě v tomto období vidíme, jak mají stromy rozloženy větve, jaký vlastně je tvar koruny bez listů, kde si postavili ptáci hnízdo a ve kterém kmeni má datel vyřezanou díru.

Pracujeme s rostlinami už patnáct let, a přesto nás každý rok něco zaskočí a překvapí, přesto jsme velice šťastni, že jsme si tento obor vybrali.

Přejeme Vám krásnou zimu, veselé a šťastné svátky a hodně pěstitelských úspěchů do roku příštího.

Molnárovi

SPORT

Nadkolejáci versus Podkolejáci

Borci

Utkání stálo hodně sil

Vedro bylo úmorné

Slunné a teplé sobotní odpoledne přilákalo na tréninkové fotbalové hřiště množství diváků. Borce prohánějící se na hřišti přišly povzbudit jejich manželky, děti a dokonce i vnuče..

Zápas, na jehož začátku si všichni minutou ticha vzpomenuli na jednoho z prvních účastníků tohoto klání, zesnulého kamaráda Milana Holubáře, to byl urputný, kde nějaké to kilo navíc nahrazovalo nadšení. Občas se sice stalo, že nakopnutý míč letěl místo na soupeřovu branku zpátky na vlastní, ale nic se nedělo, jelikož si po chvíli našel tu správnou cestu a bylo jen otázkou, kdy skončí v soupeřově brance. A že nakonec branek padlo – v řádné hrací době osm, na každé straně čtyři.

Diváci se bavili a fandili

A tak jako každý rok, musely o vítězi rozhodnout pokutové kopy. Některé z nich byly kopnuty tak mistrně, že to překvapilo i samotné jejich exekutory. Nakonec na penalty zvítězili Nadkolejáci, co však bylo důležitější – zvítězila především dobrá nálada.

Karel Pavlíček

**Redakce Budišovského zpravodaje přeje všem čtenářům
klidné a spokojené svátky vánoční a všechno nejlepší do roku 2012**

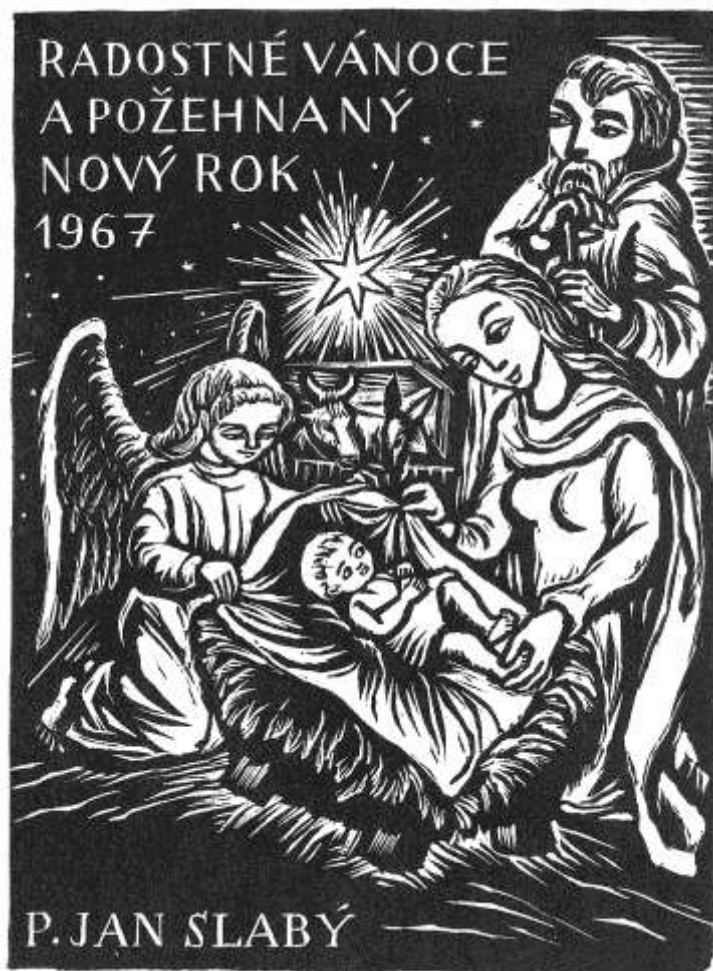
POČASÍ

Měsíční úhrn srážek

září	61,3 mm
říjen	37,7 mm
listopad	2,3 mm

Michael Florian – Vánoční a novoroční přání pro P. Jana Slabého

OPRAVY

Při přepisu jmen žáků Z budišovské školy X došlo vinou redakce k několika chybám: Z budišovské školy X str. 23 místo Zdeňka Nováčková má být Zdeňka Komínková, u Setkání abiturientů str. 24 místo Marie Horáková má být Marie Haráková, místo Věra Vrbová má být Věra Vítová a místo Stanislav Brabenec má být Stanislav Brabec. Touto cestou se Marii Vrbové, která fotografie donesla a spolužáky pomohla vyhledat, omlouváme.

OBSAH

<i>Umrzlé cesty</i>	1
ZE ZASTUPITELSTVA MĚSTYSE	3
Usnesení č. 6 z jednání zastupitelstva městyse Budišov ze dne 25. 10. 2011	3
Projekt veřejné zeleně v Budišově	3
Vše pro pacienta	4
Budišov – kanalizace a ČOV	4
Na čističku a zámek	5
ZPRÁVY	10
Zpíváme společně 2	10
Dýňobraní	12
Chovatelé hodnotili	15
Vladimír Musil – 75 let	16
Horácko na hladině dalešické přehrady	17
Z HISTORIE	18
Okresní úřad Třebíč, i. č. 65F, živnostenský rejstřík, Budíkovice-Mihoukovice, Odd. D, fol. 96-97	18
Svatováclavská orlice	18
Petr Široký – letecký akrobat z Pyšela	21
Tomáš Ondráček – francouzský legionář	25
Kartičky	29
Z historie budišovské školy XI	30
Budišovský zámek v roce 1930	34
MZA Brno, fond B12 Školské fáse, i. č. 207, kr. 7, Budišov (školní obce Budišov a Hodov)	35
Stráž – „Moravské Lurdy“	36
Z KULTURY	41
Blázinec na cestách	41
Z BUDIŠOVA A OKOLÍ	42
Budišovský melancholický místopis	42
Předzima na Brčích	43
Těžká zámecká vrata se v říjnu definitivně zavřela za letošní sezónou	43
Před zimou	46
Z deníku IV	47
Tajné setkání agentů z Budišova	48
Pro zasmání	49
Zase se mně něco vybavilo aneb Ještě mě svéprávnosti nezbavili	50
Jazykový vokýnko	51
13. <i>slang v médiích</i>	51
14. <i>tiskový slang</i>	52
15. <i>počítačový slang</i>	52
16. <i>slang na internetu</i>	53
ZE SVĚTA	54
Po stopách rodu Železných v Americe	54
Vánoční přání	56
Jeden z nejmladších „čtenářů“ Budišovského zpravodaje	56
Z PŘÍRODY	57
Přírodní zahrada – myšlenka	57
Větrík, větrík duje, snížek poletuje...	58
SPORT	59
Nadkolejáci versus Podkolejáci	59
POČASÍ	61
Měsíční úhrn srážek	61
Michael Florian – Vánoční a novoroční přání pro P. Jana Slabého	62
OPRAVY	63